

*Bu çalışmamızı;
Ömrünü Maraş kültürünü araştırmaya,
hasseten de halk Őirini tesbite adanış olan
merhum Ali Saim EMİRMAHMUTOĞLU'nun
ruhlarına ithaf ediyoruz.*

UKDE

UKDE KİTAPLIĞI: 62
MARAŞ KÜLTÜRÜ EDEBİYAT SERİSİ: 6

Editör:

Yaşar ALPARSLAN
Serdar YAKAR

Görsel Yönetmen:

Alaaddin ORÇAN

Baskı – Cilt:

FA AJANS
Tel: 0344. 235 02 74

Kapak Tasarım:

Halil İbrahim TOKLU

Baskı Tarihi :

Nisan 2009

Yazışma Adresi:

Vefa Kitap Kirtasiye
İsmetpaşa Mah. Borsa Cad.
Buket Sitesi Altı No 17/C
Tel: 0.344.225 13 00
KAHRAMANMARAŞ

MARAŞ'TA DİVANINDAN PARÇA KALMIŞ
HALK ŞAİRLERİ

Hazırlayanlar:

Yaşar ALPARSLAN – Serdar YAKAR

Kahramanmaraş

2009

3

İÇİNDEKİLER

Takdim.....	7
Ahmet Bertizlioğlu.....	11
Arif.....	19
Âşık Mustafa.....	22
Elbendî.....	23
Fermânî.....	24
Filâri.....	25
Gülşenî.....	26
Gündeşlioğlu.....	27
Hacı Zülkadiroğlu.....	28
Hâfız Kız.....	49
Hezâri.....	51
İmirza.....	59
İrfânî.....	60
İsmail.....	61
Lâtif Aslan.....	62
Mahir.....	65
Mehmet Kiper.....	66
Mehmet Said Kırmacı.....	73
Mustafa Hartlap (Hartlaplı Âşık Mıstık).....	77
Nakşî.....	91
Niyâzi.....	93

Ömer Bayazıt.....	107
Pervane.....	108
Said.....	109
Sırrî.....	116
Süleyman Paşa.....	117
Süreyya.....	119
Şâzî.....	120
Şerefoğlu Osman Ağa.....	130
Şirâzî.....	132
Şirvanlı.....	137
Zarif.....	138

TAKDİM

Kıymetli yoldaşım Serdar Yakar Beyle bu işe başlarken bir iki halk şâirinin divanını çıkararak diye yola çıktık. Onu yaptık. Sonra da antoloji yapak dedik. Hep söylüyoruz. Ondan vaz geçtik. Çünkü çok güçlü şâirlerimiz var. Onları bütünüyle çıkarmak gerek dedik.

Bu ara geceleri yatmadık. Maraşın halk şâirlerinin listesini çıkardık. Nerdeyse yüz kırka yakın hayat hikâyesi olan halk şâiri tesbit ettik. Kırk civarında da hayat hikâyesi olmayan şâir tesbit ettik. Sonra bunların çok güçlülerini yukarı aldığımız bir liste yaptık. Karşılıklarına divanı var veya yok diye bir izâhat koyduk. Baktık olan var. Olmayan var.

Olmayıpta parça olanları bir tarafa ayırdık. Dedik bunları bir kitap yapak. Böylece çok güçlülerin parça şiirleri zâten yeteri kadar zayı' olmuş, hiç olmazsa bundan sonra olmasın. Kalanlar gelecek nesillere toplu bir kitapla intikal etsin. Bunun için:

1-Bizim bilipte kimsenin bilmediği bazı isimleri tesbitle kitaba koyduk. Mesela Hartlaplı Aşık Mıstık gibi. Dev bir şâir. Fakat korku unsuruyla dostları şiirlerini künfeyekûn etmişler. Meselâ Niyazî gibi.. vs.

2-Bütün biyografi kitaplarını taradık.

3-En önemlisi merhum A. Saim Emirmahmutoğlu'nun bize intikâl eden çok kıymetli arşivini baştan aşağı elden geçirdik. Sayfa sayfa defalarca taradık. Tasnif ettik. Kullandık.

4-Serdar Bey hasseten zaman ayırdı. Muhterem A. Saim Emirmahmutoğlu'nun "Demokrasiye Hizmet" gaze-

tesini yıllar itibâriyle taradı. Çünkü bu işlere yıllar evveli itibâriyle önce o emek vermiş. Her taraftan bilgi belge toplamış. Arşiv oluşturmuş. Yayınlamış. Hasseten de Karacaoğlan'a çok emek vermiş. Bu memleketin o adama minnet borcu var. Hem de ödeşemeyecek kadar. Allah rahmet eylesin. Günahlarını affetsin.

Her neyse çıkan malzemeleri değerlendirdik. Maraşlı olupta veya Maraşlı bildiğimiz divanı parçalanmış, o parçalardan bir miktar, bir parça kalmış ne varsa kayda aldık. Hayat hikâyesi varsa hayat hikâyesinin altında yoksa adının altında topladık. İsimlerini bir sıraya koyduk.

Bu şâirlerin bizim toplayabildiğimiz bütün şiirleri bunlar. Mutlaka arkaları vardır. Ama kimdedir bilinmez. Biz bu çalışmayı yaparsak bundan sonra gelen buna ekler, yayımlar, genişletir, kolaylık olur dedik. Başlangıç ilk adım olur dedik.

Sonra dedik. Biz bu çalışmayı yapar basarız. Geriye güçlü divanı olanlar kalır. Birileri çıkar bir kurum çıkar. Ben varım der. Destek va'd eder. Güçlülere divanlar çıkarırız.

Hasseten de Karacaoğlan'dan, Kuddûsi'den başlarız. Birer okuma yaparız. Basarız. Elin bizden aldığını bize geçiririz. Çok geç kaldık. Bize mal ederiz. Marka yaparız. Yirmi birinci asrı olsun kâidesi içinde oynarız. Dondurmadan başka markamız yok. O da Kambur'lar sâyesinde. Bir iki de kültürel kalemde marka isim çıkarırız. Anadolunun en tutarlı tasavvufî halk şâiri Maraşlı. Kuddusî. Bor'un ettik. Halbuki isminin sonu "Meraşî". Yeniden Meraşa transfer ederiz.

Biz bu işi buraya kadar kurum desteğiyle getirmedik. Tam tersine işi bu olanların kösteğine rağmen getirdik. İnşallah akıllandıklarını görürüz. Biraz da destekleriyle götürürüz.

Zaten işi kolaylaştırdık. Düzene koyduk. Bütün divanlar elimizde var. Destek olunursa tahkîkini, tashihini yapar. Süratle bir bir basarız.

Biz bu malzeme tasnifinden bir eser daha ortaya çıkaracağız inşallah. O da “Türk Edebiyatında Maraş” adını alacak. Üç başlık altında bütün Maraş edebiyatı anlatılacak, verilecek. Dışarıda isim bırakılmıyacak. Türkiyede ilk olacak. Onun da hazırlıkları tamam.

Destek olursa inşallah halk ve divan şiiri bitirilecek. Çünkü bu ikisi garib. Moderne sahiplenen çok. Okuyucusu alıcısı var. Ama geçmişî temsil eden sâhipsiz. Unutulmaya terkedilmiş.

Bizi bu kültür hizmetimizde ve diğer birçok hizmetlerimizde destekleyenlerden biri küçüklükten beri dostumuz olan Veli ZABUN Beyefendiye teşekkürlerimizi sunuyoruz.

Yine küçüklükten beri dostumuz, gönül yoldaşımız muhterem milletvekilimiz Dr. Cafer TATLIBAL’a verdiği destekten mütevellid teşekkürler ediyoruz.

O çok vefakar bir arkadaş, bir yoldaş. Her çıkardığımız kitap için yazarları dâhil mektup yazar, takdir ve teşekkürlerini sunar. Bizleri hizmetin devamı için teşvik eder. Sağolsun.

Biz ikinci kademe olarak planladığımız eserleri hazırlamaya devam ediyoruz. Gece gündüz demiyor çalışıyoruz. İnşallah Allahın inâyeti ile bir bir bitirip basacağız. Bu şehrin kültürünü tesbit edeceğiz. Derli toplu hâle getireceğiz. Bulunur, bilinir yapacağız.

Allah bizim yâr ve yarânımız. Tek güvenecek o. O ister insanları sana yönlendirir. İşler yürür. İşler neticelebilir.

Yaşar ALPARSLAN

AHMET BERTİZLİOĞLU (D.1915-Ö.1984)

Kahramanmaraş'ta doğdu. İlkokul tahsilini bitirdikten sonra marangozluk mesleğini öğrendi. Küçük yaşta şiir yazmaya başladı. Şiirde ilk hocası dedesi Arzuhalci Nûri Efendi'dir. Daha sonra Hartlaplı Âşık Mustafa'dan vezin ve kâfiye dersi aldı. İki binin üzerinde şiir yazdı. 3 Aralık 1984'de vefat etti.

KORE

Buyurun savaşa kahraman Türkler,
Bugün Kore bizi dört gözle bekler,
Kızılıları ancak kılıncın paklar,
Kahraman Mehmetcik zafer senindir.

Ecdadın Fatihi unutma sakın,
Yavuz Selimlerin nusretin takın,
Gazilik mirası hakkındır hakkın,
Kızılılar kasabı zafer senindir.

Kör Moskoflar artık gelir amana,
Türkler geldi diye girer tumana,
Elbet karışacak toza dumana,
Ey Aslan Mehmetcik zafer senindir.

Nice Kahramanlar bugün tartılır,
Arslan bağırsa ödün yırtılır,
Gelirsen imana canın kurtulur,
Haydi Arslan Mehmet zafer senindir.

Bütün Avrupada söylenir medhin,
Nusretin açıktır, parlaktır bahtın,
Bize bu vazife nimeti hakkın,
Yiğit Türk ordusu zafer senindir.

Atomu bombası korkutmaz bizi,
Türke yan bakanın kör olur gözü,
Babamız git diyor düşünme bizi,
Benim oğlum isen zafer senindir.

MARAŞ'IN DESTANI

Aziz kardeşlerim dinleyin beni,
Tarihte ayandır şanı Maraş'ın.
Bâd-ı sabâ gibi estikçe yeli,
Zemzem'e misâldir suyu Maraş'ın.

Arkasın dayamış Ahır Dağı'na,
Yazın çiçek dolar, bahçe bağına.
Meyveleri benzer, oğul balına,
Melik Ejder bekler önü Maraş'ın.

Koca Cihan harıl harıl akıyor,
Etrafına dalgın dalgın bakıyor.
Oturmuş çobanlar ateş yakıyor,
İnsanı üşütür yeli Maraş'ın.

Kahramanmar yatağı, aslan yuvası,
Bedene şifadır, temiz havası.
Çiftçıyi güldürür zümrüt ovası,
Burcu burcu kokar, gülü Maraş'ın.

Ahmet Bertizoğlu, derim doğrusun,
İnanmıyan varsa, görsün buyursun.
Yatıya misafir gelene sorsun,
Gayet yumuşaktır, huyu Maraş'ın.

SENELER

Düştü teker teker ömür dalından,
Ah geçen seneler geçen seneler.
Akıp giden hayat pınarlarından,
Beni yudum yudum içti seneler.

Sıkıntı neşenin, yasın ahengi,
Yolcunun yollarda bitmedi cengi,
Gençliğimden kalan her taze rengi,
Taksit teksit aldı kaçtı seneler.

Kâr eden dünyadır hayat bir kumar,
Sırası geldikçe herkes göz yumar,
Günler demet demet ay tomar tomar,
Gözlerden göklere uçtu seneler.

Gelenler gideni aratmasalar,
Sona ermez miydi, gamlar tasalar,
Bütün dünya senin oldu deseler,
Ne fayda kolların açtı seneler.

Ahmet Bertizlioğlu sonun olacak,
Sanma ki dünyada bir kul kalacak,
Akibeti senin toprak olacak,
Kefeni boynuma biçti seneler.

UYAN VATANDAŞ

Güç yetmez bir öğüt veriyom sana,
Kominist sesini duyma arkadaş.
Pis miknop girmesin şu temiz kana,
O hayasızlara uyma arkadaş.

Masum halkı gece gündüz azdırır,
Fitne fesat aramızı bozdurur,
Moskof programın dilde gezdirir,
Bu düş'ü hayra yoyma arkadaş.

Uyan ey vatandaş düşme peşine,
Kanı bozukların bizde işi ne,
Bir gün olur, otururlar döşüne,
Namus, şerefine kıyma arkadaş.

Tarihlere sığmaz Türklerin şanı,
Cihan fatihisin sen seni tanı,
Aslı bozuklara satma vatanı,
Aman sol tarafa kayma arkadaş.

Fatih, Yavuz torunusun unutma,
Kızılıarı kucağında uyutma,
Ez beynini küçük iken, büyütme;
Gazilik hilkatın soyma arkadaş.

Koministlik ocakları batırır,
Yolumuzu bir çıkmaza götürür,
İmansızlık saadet mi getirir?
Dinsizi insandan sayma arkadaş.

Ahmet Bertiz der ki; yol doğru yoldur.
Hakikat şehrinin ışığı boldur.
Allahı seversen gümanı kaldır.
Mukaddes dinine kıyma arkadaş.

KIR AT

Ne güzel şahlanmış meydan okuyor,
Bir tarafa durun geliyor KIR AT,
Karşıda rakipler boyun büküyor,
ON EKİM nerede, soruyor KIR AT.

Ürkütmen tepeler delidir huyu,
Halis Türk kanıdır ejdadı, soyu,
Kemal Atatürk'ün atının tayı,
Hedef Akdeniz'e giriyor KIR AT.

Haktan sürmelenmiş karadır gözü,
Alını top perçemli, lekesiz yüzü,
Hele bir kişnerse çekilmez nazı,
Zinciri, kösteği kırıyor KIR AT.

Yaklaşmasın cinsi bozuk yanına,
Bir tekmede kıyar mundar canına,
Dünyayı değişmem, bir tek kılma,
Gönüllere neş'e veriyor KIR AT.

Adaletle ereceksin murada,
Seve seve oy vermeli KIR AT'a,
Sana kin bağlayan etmez mi hata,
Ankaraya doğru yürüyor KIR AT.

Türk milleti gözlerinden öpüyor,
Arap atı gibi sekip kopuyor,
Kadrini bilmeyen Sola sapıyor,
İşte meydan deyip, duruyor KIR AT.

Ahmet Bertiz der ki; var olsun şanı,
Methine acizim affeyle beni,
Hak muzaffer etsin cihanda seni,
Günbe gün şerefin büyüyor KIR AT.

MARAŞ'A SOYADI

Bin dokuzyüz yirmi ocak ayında,
“Allah Allah” dedi uyandı Maraş.
Aziz yurdu için hain düşmanın,
Kırmızı kanına boyandı Maraş...

Top tüfek sesleri arşa dayandı,
Zalim düşman ordulara güvendi,
Maraş arslanların uyuyor sandı,
Yüzlerce can verdi, dayandı Maraş...

Dört taraftan düşman, toplar atıyor,
Vurun arkadaşlar! Vatan batıyor,
Sabiler sıbyanlar matem tutuyor,
Ulu Allah'ına güvendi Maraş...

Nusret kazanmadan şerbetin içti,
Nice kahramanlar canından geçti,
Maraş (Ya istiklâl –Ya ölüm) seçti,
Coşkun seller gibi bulandı Maraş...

Silâhımız yoksa baltaya n'oldu?
Düşmanlar korkudan sarardı soldu,
Çok şükür mevlâya muzaffer oldu,
Vatan cidalinde ve yandı Maraş...

Çeteler evlerin barkların yaktı,
Yükseldi alevler semaya çıktı,
Beşikte masumlar “Ya selam” çekti,
Bu cenk düğününe inandı Maraş...

Maraş’ın evleri altın direkler,
Va’dolmuştu unutuldu dilekler,
“Kahramanlık” adın sabırla bekler,
Kahramandan daha yamandı Maraş...

Ahmet Bertiz der ki cengi severiz,
Yurda yan bakanın gözün oyarız,
“Kahraman” soyadın bir gün duyarız,
Hem onu kendine takandı Maraş...

ARİF (Ö.1788)

Dulkadiroğullarındandır. Halk ozanı Hacı Zülkadiroğlu Arif'in dedesinin kardeşi olduğunu belirtmekte ve Arif'in torunlarının Maraş'ın Kozludere köyüne bağlı Alicikli obasında yaşadıklarını söylemektedir.

Süleyman Zülkadiroğlu da Arif'in vefat tarihi ile ilgili 1203 yılını vermekte ve Asker Süleyman Bey, Ahmet Bey ve Yusuf Bey adlarında üç oğlu olduğunu belirtmektedir.

1
Çarhacı payesi şukûfe nergiz
Yine bahar eyyamına ulaştı.
Ulaştı navruzu sultan himaye
Rüstemi zal gibi ona yol açtı.

Açtı yolun sultan geldi tahtında
Menekşe erkuvan hep hizmetinde
Dal hançerle susam eli altında
Nergizi şehlanın rahatı kaçtı.

Kaçtı nergiz küşat oluyor sünbül
Verâsında müheyyâdır konca gül
Başlasın nameye mıtrıban bülbül
Lacivert sünbüller efkâra düştü:

Düştü zamanına güller açıldı
Andelip nalesin ta baştan aldı
Firar etti sünbül bildi gül geldi
Varıp huplar geysusuna dolaştı.

Dolaştı geysuya yerini buldu
Açıldı karanfil amâda oldu
Küşat olan güller bilmem nic-oldu
Az imiş devranı tez geldi geçti.

Geldi geçti şebboy yâsemin bile
Güne gün yüzünü kıldı ihale
Karagöz reyhan laleler bile
Bilittifak yasemine bulaştı.

Bulaştı yâsemin vardı fenaya
Gülnesirde gitti bad-ı hebâya
Nidalar olunsun şahit kedâya
İtirşahın otağında kocaştı.

Kocaştı otağın hükmün bildirdi
Dilberler kekili alem kaldırdı
Şah kayık Nomana kıyama durdu
Hayfedüp çiçekler heman savuştu.

Savuştu çiçekler oldu nihana
Yoluna koymuşam bu dili câna
ARİF'in matlubu gülbiyaz hane
Anın için bu sevdaya kol açtı.

2

Bir şuhu cihana bendoldu gönöl
Zâyi ettim aklım derilmesi güç.
Dilim dönmez oldu ânın vASFından
İsminin dillere verilmesi güç.

Bâdi saba ile kokusu geldi
Hayali aklımı başımdan aldı
Ferhat şirin için sarp kaya deldi
Muhabbet dağının delinmesi güç.

Hayfâ!.. gönlüm düştü hemen tez elden
Benizim renk aldı yaprak gazelden
şikâr oldum bir arslana ezelden
Mümkün mü semtine varılması güç.

Yıraktan baktım da gözüm kamaştı
Hicap deryaları serimden açtı
ARİF şaştı, dil dolaştı, tez kaçtı
Huzuruna varıp durulması güç.

ÂŞIK MUSTAFA

Yaşadığı dönem ve hayatı hakkında bir bilgi bulunmamaktadır.

Ben Ömer Paşayım Zülkadiroğlu
Dünyada dengime çıkan kalmadı
Ben bir arslan idim geldim cihana
Dünyada gürzümü atan kalmadı

Kimsenin kimseyevermedim payın
Zor bakıcılarla eyledim oyun
Alıcı kurtları eyledim koyun
Düşmanın belini büken kalmadı

Dönüp de dünyaya gelmiş var m'ola
Eliyle hayfını almış var m'ola
Vezirler de böyle olmuş var m'ola
Vüzera gayretin güden kalmadı

MUSTAFA'm der keder eyler ağlarım
Yas çeküp de kara bağlar bağlarım
Ah neyleyim yaşamadı beğlerim
Ben ölürsem yerim tutan kalmadı

ELBENDİ

XIX. yüzyıl şairi olduğu tahmin edilmekle beraber hayatı hakkında bir bilgi bulunmamaktadır.

İlgıt ılgıt bir yel esti urumdan
Duydum hali yaman olmuş Avşarın
Gam kasavet kalkmaz oldu serimden
Yönü gurbet ile düşmüş Avşarın

Bozuktur dünyanın nizam kurulmaz
Ferman eden şaha karşı durulmaz
Duman olmuş Avşar eli görünmez
Duydum hali perişanmış Avşarın

Çalınmıyor davulları, sazları
Avlanmıyor şahanları, bazları
Oynamıyor gelinleri, kızları
Duydum parçalanmış ili Avşarın

Kana karmış, şu daracık dağları
Örselenmiş bahçeleri, bağları
Yesir getmiş gelinleri kızları
Bozulmuş gelini, kızı Avşarın

ELBENDİ'm bu iş bize güç oldu
Osmanlı da altınımız tunç oldu
Gözü kanlı şahbazımız nic'oldu
Ermedi çakmağa eli Avşarın

FERMÂNÎ

XIX. yüzyıl şairidir. Hayatı hakkında bir bilgi bulunmamaktadır.

O gül yüzlü yârdan ayrı düşeli
Zarım asumana dayandı felek
Nice sabreylesün görenler halim
Fiğanımdan dağlar uyandı felek

Nice bir yanayım hey gani Hüda
Sevdiğimden beni eyledin cüda
Serimi yolunda kılmışım feda
Bugün çeşmim kana boyandı felek

Sene bin iki yüz yetmiş ik'oldu
Bu devr-i eyyamın gülleri soldu
Nazar kıl bir kere kan ile doldu
Ulaştır âbından su yandı felek

FERMÂNÎ kan ağlar bir dahi gülmez
Kimse gelüp çeşmim yaşını silmez
Bu cihanın bahri bana kâr kalmaz
Kevseri cennetten ko yandı felek

FİLÂRİ

Yaşadığı dönem ve hayatı hakkında bir bilgi bulunmamaktadır.

Bad-ı saba selam eyle o yâre
Pek göresim geldi ellerimizi
Gönül arzu çeker ama ne çare
Neyleyim tutan var yollarımızı

Hicran şahı bize nâme gönderdi
Gam leşkerin üstümüze dönderdi
Zalim felek bizi yaktı yandırdı
Savurdu havaya küllerimizi

Yüküm gamdır gam alırım satarım
Pervaneler gibi yanar tüterim
Kıyamette yakasından tutarım
Vermesin hoyrata güllerimizi

FİLÂRİ'm der ebru kemanım yoktur
Gayri rakiplere amanım yoktur
Sılaya varmağa gümanım yoktur
Nazlım beklemesin yollarımızı

GÜLŞENÎ

Yaşadığı dönem ve hayatı hakkında bir bilgi bulunmamaktadır.

Derd-i gamla geldi yazbahar ayı
Yâre bir bergüzar verilmez oldu
Rakibler rakibi girdi araya
Bağlandı yollarım varılmaz oldu

Cüda bülbül garip garip ötüyor
Yar gözüme hayal hayal tütüyor
Safa cümbüş vakti gelip gidiyor
Gizlendi goncalar derilmez oldu

Mest oldu cihanda söylemez diller
Sevda pek çetindir kınaman eller
Gerdana dökülen perişan teller
Deste vurup zülfün derilmez oldu

Takdir böyle imiş yazıldı başa
İntizar çetindir kâr etti taşta
GÜLŞENÎ kendini gel yorma boşa
Asır döndü işler görülmez oldu

GÜNDEŞLİOĞLU

XVIII. yüzyılda yaşar. Asıl adı Mehmed'dir. Babası Bahriroğlu İbrahim Ağa, annesi Ümmü Gülsüm hanımdır. Gövel hanımla evlenerek Osman ve Ali adlarında iki oğlu olmuştur.

Evvel bahar yaz ayları gelince
İller göçüp göçüp gider yaylaya
Yiğidin sevdiği bile olunca
Dostum koca koca gider yaylaya

Karşumuzda al saybanlu ordu var
Kelb rakibin yüreğinde derdi var
Bir yiğidin arkası da ardı var
Göğsün aç aça gider yaylaya

Henüz bildim bu yerlerin havasın
Garip bülbül terk eylemiş yuvasın
Türkmen kızı katarlamış devesin
Sular geçe geçe gider yaylaya

Yine dağlar başı duman üstüne
Deli gönül kaldı güman üstüne
Bir Beyoğlu çayır çimen üstüne
Dolu içe içe gider yaylaya

Bir yiğit kim dolu içe pirinden
Duman eksik olmaz anın serinden
GÜNDEŞLİOĞLU yeni ayrılmış yarinden
Ağlar amma naçar gider yaylaya

HACI ZÜLKADİROĞLU (D.1902-Ö.1958)

Dulkadirli ailesindedir. Asıl adı Hacı Mehmet olup Maraş'ta doğmuştur. Bilahare Andırın'a yerleşmiş ve 1958'de orada vefat etmiştir.

Halk tarzı şiirleri mahalli gazetelerde yayınlanmıştır.

GÜZEL

Dilber huri misin durun mu biraz
Lisanın ne tatlı baldan mı güzel?
Dişlerin saf inci, dudağın kiraz
Cemalin billur mu nurdan mı güzel?

Gözyaşım akıyor aslından taşkın
Cemale âşıkım, eyledin şaşkın
Yaktı viran etti gönlümü aşkın
Sovumaz ateşin kordan mı güzel.

Var mı şu dünyada benzerin, dengin?
Kudret hazinesi eylemiş zengin.
Hangisine benzer, giyimin, rengin
Aldan mı, şamdan mı, mordan mı güzel?

Hacı ZÜLKADİR'i daldırmış aydın
Çoban mısın dedi sürüsün yaydın
Onsekiz vilayet adını saydın;
Dosdoğru gelişin Bor'dan mı güzel?

DURDU YOKSUL'A

Mânalı nazmından hulasa aldım
Kanaatın yanlış bil derim Yoksul.
Dünkü gün yenice bir fidan diktim
Kırmızı tomurcuk gül derim Yoksul.

Takdir edilmiyor coşkun eserim
Hasımlık edeni kırar keserim
Partime bağlıyım şahsa küserim
Her sözü söyleten dil derim Yoksul.

Kimler yay çekerse kalkanım hazır
İsterse paşolsun isterse vezir
Doğruya yardımcı Hazreti Hızır
Gözüyün dumanın sil derim Yoksul.

Şairin sözleri Atlas denizi
Hak için yorulur solmaz benizi
Bağrına basarak sarar temizi
Nâmerdi şımartan yıl derim Yoksul.

Cesaret yapmanın zamanı gelir
Türkler vatan için asılır ölür
Emmimiz dayımız hep bizi bilir
Fark var mı arada kıl derim Yoksul.

Halk Partisi kardaş onda atamam
Vatandaş değil mi küçük tutamam
Doğru sözlerini alır satamam
Yalnız yüzüne çil derim Yoksul.

Güneş gibi doğdu bu aziz millet
Hulusi kalp ile sedanı dinlet
Uğraşık, veremden kötü bir illet
Götürmez sikletin fil derim Yoksul.

Atınız eşkindir çekin kolanın
Ahlâki ahengi gezin dolanın
Düşürümcü hem de fitne olanın
Çekilsin gözüne mil derim Yoksul.

Hacı Zülkadirim artar kederim
Vatan vatan diye öldü pederim
Ziya Kadoğlunu tebrik ederim
Yine boşal boşal dol derim Yoksul.

VALİMİZ BİZİM

Vicdanın rehberi yüz ile gözde
Tanrım hup yaratmış valimiz bizim.
Türkler şan almışdır sadıktır sözde
Size malum olsun halimiz bizim.

Dört kazamız vilayete bağlanmış
Andırınlı yüreğinden dağlanmış
Kırk beş bine yapılması sağlanmış
Keçi bassa uçar, yolumuz bizim.

Yas çekib bağlarımız başlara yazma
Kocabaş Hakkıya çok dedik azma
Kenara taş düzmüş vurmamış kazma
Dört yerden kırıldı kolumuz bizim.

Bu yıl müteahhit tesviye açtı
Amele hakkını vermedi kaçtı
Yağmur suyu yırttı etrafa taşı
Çok şükür yağmadı tolumuz bizim.

Alnını öperim arslan merdimin
Tabibi olursun onmaz derdimin
Zengininin fakirinin ferdinin
Zor gider illere malımız bizim.

Hacı Zülkadir de menekşe takar
Tabiattan buzlu suyumuz akar
İl aşiret hergün emrine bakar
Gördünüz Vali bey yolumuz bizim.

BİLMEM

Dört kitap okumuş bir güzel gördüm
Aklı mı şaşırın dili mi bilmem
Zemheride nasıl çiçek açılır!
Yoksa yedi veren gülü mü bilmem.

Gerdan açık kapatmıya erinir
Kara üzüm yutmuş olsa görünür
Güverçin göğüslü çeksem sürünür
Sıktığım pambuk mu eli mi bilmem.

Şairler kurtulmaz gamdan gümandan
Ne tatlı anlatır dinden imandan
Bir baktım ders verir uttan kemandan
Sarhoş mu, ayık mı, deli mi bilmem.

Hacı ZÜLKADİR'im gördüm kemalin
Doğan aya benzetirim cemalin
Aşkın tekkesinde çalar kavalın
Talip mi, mürüt mü, veli mi bilmem.

TÜRKLERİN

Duyurun müjdemî ahbaba dostâ
Sevinir şükreder dili Türklerin
Atlantik Paktını şanı süsledi
Çelik kale derler eli Türklerin.

Şeref meydanını titretir boyun
Türlere savaşmak hüner ve oyun
Atalar cengini hatırlan duyun
Ordular uçurur yeli Türklerin

Doğudan batıya okunu atan
Atillâ Alplarda papayı tutan
Yavuz Barbarosa minnetci vatan
Akdeniz olmuştu gölü Türklerin.

Fransız kralın Alman alınca
Büyük Süleymana derdin yanınca
Davranıp elini attı kılınca
Geçmişti Budin'i yolu Türklerin.

Atatürk atınca Cumhuriyetin
Kainat öğrendi Türkün emelin
Asyanın bozkurdu merdî sen olun
Şimdi sulhu sarar kolu Türklerin.

Süngünü takınca zaferi aran
Korede Türkleri yüz bindi saran
Yedi kat cemberi hücumla yaran
Tarihi şanlarla dolu Türklerin.

Yürekten sarılmış cumhura bağlı
Toplarımız dolmuş kılınçlar zağlı
Süzülmüş özkandan şehirli dağlı
Hacı ZÜLKADİR de kulu Türklerin

ŞAİRİN DUASI

(Dinimize hürmet, vatanımıza selâmet, milletimize saadet, hukukumuzda adalet, hürriyetimize şefkat temin eden Demokrasi Hükümetimizi haşre kadar milleti İslamın başından eksik etme Ya Rabbi... Amin.)

Gözyaşım akarak mevlüt dinledim
Milleti İslâmı kayır Ya Rabbi...
Karnımız ekmeğe doymaz olmuştu,
Çok şükür yolumuz hayır Ya Rabbi...

Dinsiz bir milletin, yurdu da yansın
Zikir sayarlardı sosyete dansın
Gençliği aldatıp isterdi kansın
Bunları bizlerden ayır Ya Rabbi...

Her sima, her zekâ fikire dalsın
Hâliki mutlaka duasın salsın
Düşman komünistin canını alsın
Aman Ezrail'e buyur Ya Rabbi...

Köylümüz namına baktığım faldır
Ekmeği yağlanır ayrıları baldır
Hacı ZÜLKADİR'in şansını kaldır
Kırk yıldır sayrı mı uyur Ya Rabbi...

ANDIRIN

Gönülleri okşayarak
Güler Andırın, Andırın
Dertlilerin göz yaşını
Siler Andırın Andırın

Kolun kola Dakar gezer
Aşıkına şeker ezer
Menekşeden çelenk düzer
Yollar Andırın Andırın

Altun saçar sarı başşak
Misafire hazır döşşek
İnce bele telli kuşak
Dolar Andırın, Andırın

Usuli irfanı çakar
Gözü uyur kalbi bakar
Ayrılma ateşin yakar
Solar Andırın Andırın

Yeşil bürünür ovası
Takdire şayan havası
Andırın sağlık yuvası
Yarar Andırın, Andırın

Dövlət kaldırdı zorluğu
Köylümüz attı darlığı
Hükümetin varlığını
Diler Andırın, Andırın

Hacı ZÜLKADİR'i sayar
Elvan çeşit renge boyar
Ahlakı kalbura koyar
Eler Andırın, Andırın.

OLMAZ

Dalkavuk elinden osandım yıldım
Usulu irfanı bil desen olmaz
Zem etsem günahtır namazım kıldım
Koltuk u yazını sil desen olmaz.

Mert düşman yanında gevşek dost karı
T k r n yüzüne atmıştır arı
Kahpenin dini yok tohumu darı
Kırmızı gavura  il desen olmaz.

Türk sevmez yurt için candan korkanı
Düşmanın koluna çalar urganı
Bir pire yoluna yakar yorganı
Yeni bir tanesin il desen olmaz.

Haksız mı denize döküp yıkarsan
Canavar papazın bağrın sıkarsan

Yararak kalbini alsan çıkarsan
Askere parçala dil desen olmaz.

Hacı ZÜLKADİR'in inan sözüne
Kıbrıs davamızın girdik özüne
Soytarı papazın iki gözüne
 akılısın çıkmasın mil desen olmaz.

GEZDİK

Andırın sahrasın köyün ormanın
Valimize yoldaş olarak gezdik
Köy kızları çekip yığmış harmanın
Refah deryasına dalarak gezdik.

Takdir buyurdular yaylasın yelin
Gölünde oynaşır ördekle kazın
Armağan eyledim Andırın gülün
Dağları neşeli gülerek gezdik.

Haksız olsa sözü dinliyor ferdin
Arayup seçiyor derusun merdin
İmkansa çaresin buluyor derdin
Ağlayan göz yaşın silerek gezdik.

Vatan hizmetine hayatın Serik
Kanundan ok koyuk yayını gerik
Daima bahtiyar olasın Derik
Gönül küstahını bilerek gezdik.

Çiftçilerle sohbet etti yarışdı
Köyün derneğine girdi karıştı
Küsüler kırmadı candan barıştı
Saadet yolunu bularak gezdik.

Hacı ZÜLKADİR de gördüğün söyler
Valimizden memnun şehirler köyler
İnsanlık namına nasihat eyler
Gül, nergiz, menekşe yolarak gezdik.

NELER VAR

-Nezâket harici konuşan şâirlere-

Nerelerde kaldı laf atıp çatan
Zorba bir şâirden bize sefer var
Hücuma kalkarken çamura batan
Meydana koyduğu bir de eser var.

Kendini görürken dev aynasında
Meğer bir şey yokmuş kafa tasında
Yiğit savaşında esir yasında
Onulmaz yareler bitmez keder var.

Ayıptır çatması kusursuz merde
Başını uğradır boş yere derde
Nezaket bed dili çekip kemerde
Bilmez misin ilde sağlı hançer var.

Türk alını parlaktır alışkın tere
Bestil gibi serer çoğunu yere
İdmandan gövdesi olmuştur pere
Nasıl güç yetecek hangi bir er var.

Bırak elindeki şu kırık sazı
Gürültü ürkütmez şahini bazı
Görünce kaçılmaz savaş kurnazı
Kaplanın dışında kanlı ciğer var.

Üstadım gücenme sözümü dinle
Maksat hasbihaldir biraz seninle
Bakma akranına hasetle kinle
Yanlış görüşlerde çünkü zarar var.

Duyduğun her söze hemen inanma
Arayıp sormadan doğrudur sanma
Kovcu kişilere sakın aldanma
Onların dilinde daima şer var.

Şair demek gönül ehli demektir
Kimseyi sebepsiz incitmemektir
Her şair bunları bilmek gerektir
Âşıkâ yakışan edep hüner var.

Şâirler kalplere nur olur akar
Halkı aydınlatan ışıklar yakar
Herkesi sevgiyle saygıyla bakar
Onlarda ince ruh yüksek nazar var.

Sen de böyle görün benliği bırak
Bir olsun gözünde yakınlık
Erenler katına varıp ol çirak
İrfan meclisinde gel gör neler var.

Hacı ZÜLKADİR'e namert deyince
Nâmın değişir mi sırma giyince
Ölçülü kalem bul düşün beyince
Şeref meydanında gör nasıl er var.

ETTİRDİN

(Validemin vefatını benden saklayan Maraş'taki
hemşireme)

Arzuladı, çektin bir kızım deyi
Efradü ayala fiğan ettirdin
Bahçemde yetişen gürün almasın
Yenilmez bir acı soğan ettirdin

Elli yıl başımda sayardım tacım
Anam can verirken dedi mi “Hacım..”
Niçin çağırmadın sıkılmaz bacım
Zehir kattın aş yavan ettirdin.

Haram oldu Maraş varamam artık
Kardaşın deli oldu yakası yırtık
Bütün akrabaya sırlarım örtük
Dokurdum halıyı savan ettirdin.

Kurbana kesildi üç yaşlı danam
Kara bayram ettim sevgili anam
Selâm yazıyorlar, nasıl inanam
Altunu tunç sandın havan ettirdin.

Kanunu ilâhi usulu öyle
Neyledin anamı doğruyu söyle
Hacı ZÜLKADİR'im fiğanım böyle
Yaptığım yuvayı tavan ettirdin.

NE TATLI

-Fikret Çeliksirt'a-

Okudum nameni bağıma bastım
Şairler sevişir güler ne tatlı
Çeliksirt Yoksul'un bebeğın sorar
Neniler çalarak beler ne tatlı.

Edebe erkâna kurban canımız
Vatanın uğrunda aksın kanımız
Tarihten öncedir şeref şanıımız
Süngümüz sineler deler ne tatlı.

Mehmet Göçer gibi masal okuma
San'atta mahirsın, çürük dokuma
Kelâmın benziyor şeker, lokuma
Kalburdan geçirin eler ne tatlı.

Maraş ta ezelden şair durağı
Arifî, Nadirî gören yırağı
Yoksulla Zülkadir aciz çırağı
Yaşaran gözleri siler ne tatlı.

Zemmeden şaire nasıl darılsak
Siz baştan ben koldan tutup sarılsak
Aşıklar erinmez nolur yorulsak
Dağlardan dağlara yeler ne tatlı.

Hacı ZÜLKADİR'den alım selâmı
Yoksulda kara göz sende elâ mı
Eğer düşük sayarsanız kelâmı
Affını şairden diler ne tatlı

EDERDİN

-Durdu Yoksul'a-

Ne oldu meslektaş derdin nerede?
Gezerek âlemi seyran ederdin.
Coşkun sel mi akar Kanlıderede
Atlayıp dünyayı devran ederdin.

Of çekip ağlamak şairin huyu
Kimi gül kokular kimi de moyu
Derdiyin dermanı saf üzüm suyu
Nûş etsen maşuku hayran ederdin.

Hakiki âşıkın nâr görmez eli
Daima şükreder ağrırsa beli
Dermansız dert olmaz Maraşın gülü
Veremli hastaya ayran ederdin.

Aşkıymın yüzünden ateşin artsın
Şeref meydanında arslansın, kurtsun
Kara yazınızı mahir el yırtsın
İki Mayıs günü bayram ederdin.

Hacı ZÜLKADİR de ayırır çoktan
Yoksuluna gelmiş ıstırap yoktan
Hemen sefasını diliyor haktan
İrfan meclisinde uryan edersin.

MÜJDE

Müjde Maraşlılar bu büyük müjde
Bülbüller neşeli gülde dolanır.
Sadakat rehberdir, maharat gücde
Nezakat bal saçır dilde dolanır.

Maraşta yetişir en nefis yemiş
Valimiz fabrika kurulur demiş
Kimyager dağından çıkarsa gümüş
Sarrafın ararız elde dolanır.

Adil valimize hürmetler artar
Yaramız iltihap tabib ol kurtar
Veznemiz kıymetli cövheveri tartar
Sermaye sayarız malda dolanır.

Andırın yetimdir halkımız hasta
Ağalar küsülü uşaklar yasta
Oğlumuz askerde ulaşmaz posta
Hayvanla taşınır yolda dolanır.

Amele iy deyi illere düşer
Müteahhit yolu tırnakla deşer
Tavuz kuşu gibi gubarır şişer
Yüksekte uçuyor dalda dolandır.

Hacı ZÜLKADİR de umudun üzre
Ne zaman yolumuz çıkacak düze
Düşmüş bataklığa takat yok yüze
Yetişin dalgıçlar gülde dolandır.

DUYDUN MU?

Bülbül olup öten baykuş seslinin
Hiylesi meydana çıktı duydun mu?
Adalet yumruğu ihtikârcının
Evini başına yıktı duydun mu?

Kuyuyu kazanlar cezasın çeker
Kırk bin tane çıktı saklanan teker
Gizlice sulara döküldü şeker
İstifçinin malı aktı duydun mu?

Sarardı, morardı, karardı allar
Mürettep fikirle saklanmış mallar
Derya deniz oldu çiviler, nallar
Muhtekir malını döktü duydun mu?

Yadlardan sıkılın, şerefe acın
Hainler giyemez saadet tacın
Yok deyi ağlayan, inleyen bacın
Şimdi semaverin yaktı duydun mu?

Hacı ZÜLKADİR der, yurdun güneşi
Menderes şanlıdır yoktur bir eşi
İstifçinin aktı ağzından keşi
İpliği pazara çıktı duydun mu?

İSTERİZ

-Valimiz İbrahim Öztürk'e-

Hoş geldin sevgili gökcek Valimiz
Saadet nurunu görmek isteriz
Tarife ne hacet malûm halimiz
Nezaket gülünü dermek isteriz.

Eseriniz refah yolunu açar
İlminiz ilçeme cevherler saçar
Karanlık simanı, görmeden kaçır
Nur saçan şûlene ermek isteriz.

Suçumuz ne bilmem çok geri kaldık
Göç geçmez kuş uçmaz dağlarda kaldık
İstişâre için fikire daldık
Aziz Kaymakam'dan sormak isteriz.

Hacı ZÜLKADİR'in yapılısın yolu
Yaşasın Hükûmet himmeti dolu
Andırın Maraş'ın mahsuldar kolu
Kavuşup yüz, yüze sarmak isteriz.

MARAŞ

Yumrukla zaferin kapısını açtın
Nasıl bildireyim, bilemem Maraş
Elim tutmaz oldu, dilim söylemez
Âcizim gözyaşın silemem Maraş.

Vatan âşıkısın dindar, sofusun
Dâvet destanını Başkan okusun
Yurduna yakışır libas dokusun
Seni şen görmeden ölemem Maraş.

Adalet kurulmuş, hukuk haklaşır
Gençler bayram için koşar, hoplaşır
Yareyin tedavi vakti yaklaşır
Menderes gelmeden delemem Maraş.

12 Şubata feda malımız
Planını çizse Aziz Valimiz
Geride kalmışız malum halimiz
Yanık yorganını ilemem Maraş.

Ata'nın vadini yoktur bozacak
Altun kalem sana tarih yazacak
Mebuslar temelini derin kazacak
Top yıktı yuvamı gelemem Maraş

Gönül işgal eyle ara merdini
Halkımız bildirsin kendi derdini
Hor görme kardaşım Türkün ferdini
Düzenlik olmazsa gülemem Maraş.

Hacı ZÜLKADİR de kölesi yurdun
Tarihe emsalsiz bir eser kurdun
Seslenmez Çıtak'ın, Sever'in, Durdu'n
Yalnız başıma yelemem Maraş.

HÂFİZ KIZ

Hayatı hakkında bilgi bulunmamaktadır. Çukuroba mahallesinden olduğu, 1897'deki Ermeni isyanını Padişaha Arzuhal adıyla şiire döktüğü, şiirlerinde Hâfiz mahlasını kullandığı bilinmektedir.

1

Geçti ömrüm bilmedim yok yerlere kıldım heba
Lütfedüp eyle hidayet ya ilâhel âlemin
Ruzu mahşerde şefaata ide bize Mustafa
Lütfedüp eyle hidayet ya ilâhel âlemin

Sana ma'lum sen bilirsin işledim bunca günah
Cümlemin maksudu sensin, kamuya sensin penah
Kul hatasız olmaz amma, affedersin padişah
Lütfedüp eyle hidayet ya ilâhel âlemin

Ey hakimi lâyezal, sensin, kamu derde tabib
Ya kerim, ya rahim, ya lâtif, ya mucib
Sen inayet kıl, şefaata eylesün, bize Habib
Lütfedüp eyle hidayet ya ilâhel âlemin

Yüz sürüp, cürm ile geldim, kapına ben, ya Kerim
Nefs elinden kurtarub eyle tarikatta mukim
Sen ata eyle ricamı ya sıratelmüstakim
Lütfedüp eyle hidayet ya ilâhel âlemin

Nice varam hazretine, kıl kerem, eyle ata
Çün o zâkir kulların kalbi olur dâim hafa
Bir günahkâr kulunun ben bilüb ettim hata
Lütfedüp eyle hidayet ya ilâhel âlemin

HÂFİZ'a biçare aciz, ağlayuben kapuna
Nefs elinden, cürmü isyan, yüz sürerim tapuna
Yüz sürer, eyler temenni, yalvarır, dergâhına
Lütfedüp eyle hidayet ya ilâhel âlemin

HEZÂRÎ

Maraş'ın bir köyünden olduğu bilinen Hezârî, Şazi Şirazi gibi isimleri edebiyat tarihine geçmiş değerli halk şairlerimizdendir.

Onun hakkında, Halk Edebiyatı Antolojisi (1938) Sadedin Nüzhet şunları yazıyor:

“XIX uncu asrın son yarısında Anadolu’da büyük bir şöhret kazanan saz şairlerinden biri de Maraşlı Hezârî’dir. Bugün deyişleri toplu bir halde bulunmayan bu âşıkın elimizde bir manzumesi bulunuyor. Fakat bu bir manzume bile onun ne kadar kıymetli bir halk şairi olduğunu göstermeğe kâfidir.”

Sadedin Nüzhet Ergun’un bahsettiği şairin tek şiiri Maraş Türküleri bölümünde notaları ile birlikte geçen şiiridir. D. Hizmet gazetesi 1962-1963 senesinde bazı cönklerin taranması sırasında Hezârî’nin 3 koşmasını daha elde etmiş ve yayınlamıştır.

Diğer taraftan Hezârî’nin Bayazıtöğlü Süleyman Paşa zamanında yaşadığı bilinmektedir ki, Maraş ve Rakka eyaletleri Maadini Hümayun emaneti ile birleştirilerek Müşir rütbesiyle Diyarbakır valiliğine tayin edilen Süleyman Paşa Diyarbakır’a giderken 1256 (1840) tarihinde Malatya’da ölmüştür. Buna göre şairin XIX. Asrın ilk yarısında yaşadığı anlaşılmakta ve Süleyman Paşa’ya izafeten şiirler de yazdığı ve bu şiirlerde Beyoğlu mahlasını kullandığı söylenmektedir. Bunlardan da 2 semai ve 4 koşma D. Hizmet gazetesinde yayınlanmıştır.

1

Bir dilber severim sana nisbeten

Neye uğradığım bil uğrun uğrun

Kovverrim terkini gayri bir zaman
Oyna yadlarının gül uğrun uğrun

Kadrini bilmedin geçtin sırandan
Uydun el sözüne oldun yârinden
Eller ayırırlar birbirinden
Sonra bakar güler el uğrun uğrun

N'olursa san'olur gör bana n'olur
Mevlânın takdiri yerini bulur
Sandın ki Hezâri yârsız mı kalır
Ettiğine pişman ol uğrun uğrun.

2

Gene geldi yazbaharın ayları
Yâre mektup yazmak ister gönlümüz
Karı gitmiş mor sümbüllü bağların
Şikâr için gezmek ister gönlümüz.

Uygun ahbap tel alışkın sazınan
Nergeleler yansın mercan közünen
Sâki gerek mey doldura nazınan
Badeleri süzmek ister gönlümüz.

Nişan alıp boy tüfekler ötünce
Ne hoş olur çakır keyfler yetince
Kamalağın gölgesinde yatınca
Silâhları çözmek ister gönlümüz.

HEZÂRÎ'm der ş u dünyada nolmalı
Gam dağıtıp oynamalı gülmeli
Birde sarılacak yavru bulmalı
Düşman bağrın ezmek ister gönlümüz.

3

Seher yeli bizim ele uğrarsan
Ahvalimi nazlı yare var söyle
Unutmuş mu ben garibi arar mı
O güzeli bir tenhada bul söyle.

Kurban olam kâkülünün bendine
Korkarım düşer yâr adu fendine
Gönlümü emanet ettim kendine
Bu haberi doğru yâre var söyle

Süal eyle hatırcığı hoş mudur
Benim gibi dideleri yaş mıdır
Yoksa benden kötüsüne eş midir
Nevcivanı bir tenhada bul söyle

Nazlı yârim benden sual ederse
Dikkat eyle sevdiceğim ne derse
HEZÂRÎ bendesin sual ederse
Şükür sağ salimdir iş i zâr söyle

4

Ey peri ra'nalananlardan mısın nesin
Sen melek simalananlardan mısın nesin
Aç gözün, göster yüzün, söyle sözün, seven özün
Utanıp sahralananlardan mısın nesin

Gel hele, çeşmi elâ, olanı köle sen güzele
Çıksam yola, gelsen rı'ola lutfeyle güle güle
Elele senin ile olak, bile, korkma kele
Darılıp şekvalananlardan mısın nesin

Ey peri, huylar seri, bu kemteri güldür bâri
HEZÂRÎ buldu yâri, gelmez fariğ, yok efkârı
Dön geri, buyur peri, at ızarı, gir içeri
Anfile yüze bakıp hiddetlenenlerden misin nesin

Hezâri'nin Beyoğlu mahlası ile söylediği şiirler:

1

Seyreylesem görünür mü
Başkonuş'un dağı şimdi
Tenhalarda dem sürmenin
Vakti geldi çağı şimdi

Bizim yaylanın kuşuna
Can dayanmaz ötüşüne
Şirin sahralar başına
Kuraydım otağı şimdi

Erişti Munzur'un çağı
Seyrana çıkarlar çoğu
Maraş'ın bahçesi bağı
Hupların oynağı şimdi

Gönül ister gözler gözüm
Aşk oduna yanar özüm
Benim mevlâdan niyazım
Yakın et yırağı şimdi

Avkasır bir pınar başı
Mücevher toprağı taşı
Yar ile edek savaşı
Safa verik zağı şimdi

Kalbi mahzun olanların
Görek deyi evenlerin
BEYOĞLU'nu sevenlerin
Burdadır oymağı şimdi.

2
Bir sunaya düştü gönlüm
Tâze gonca gül mavili
Perişan saç bağlar başım
Kokar mor sünbül mavili

Kaşları benzer kemana
Âşıkın eyler divane

Doldurmuş dolu peyman
Sunar da sebil mavili

Açık meşrep ne olmuşsun
Koynuna yadlar koymuşsun
Neden başkasın sevmişsin
Kadrini bil bil mavili

Yad ellerden çek elini
Muhabbetten kes dilini
BEYOĞLU'na ver meylini
Tenhalarda bul mavili

3

Küstahlık eyleme var nazlı yâre
İncitme efendim bu da böyle olsun
Kalma kusuruna beyim ne çâre
Rahmı eyle efendim bu da böyl-olsun

Kul günah eyleyen dâra asılmaz
Edeptir yerdeki yüze basılmaz
Buna dünya derler halka küsülmez
Lutf eyle hey şahım bu da böyl-olsun

Bırakma BEYOĞLU'n gönülden gözden
Ne kemlik var ise cümlesi bizden
Darılmak bizden de afetmek sizden
Rahm eyle hünkârım bu da böyl-olsun

4

Ahım alıp müptelânı ağlatma
Lâyık mı şanına aman el'aman
Muradımdır varıp hâlîm arz etmek
Bir saat karşına aman el'aman

Keremle Aslı Han Mecnunla Leyla
Var ise kusurum affeyle söyle
Kemendin boynuna getir salb-eyle
Düşer mi başına aman el a'man

Bir hayal-i aşka düşeli kendim
Bu nâr-ı şedide yandım tükendim
Sen BEYOĞLU bağvan eyle efendim
Zülf-ü gülşanına aman el-aman

5

Kadir mevlâm senden bir dileğim var
Ahvalimi yâre bildir yaradan
O yârinen benim özge davam var
Aradan engeli kaldır yaradan

Beni mecnun eder yavru gelince
Hançer alup dertli sinem delince
Ehilden garibe derman bulunca
Ayrılığa derman nedir yaradan

Bir dileğim vardır bari hüdadan
Ah çektikçe kan geliyor dideden
Ben güzelim diye kaçıyor benden
O da bencileyin bir kul yaradan

BEYOĞLU'm da diyor yakıp yandırma
Yandırıp ta dost eline kondurma
Ben ölürsem ezraili gönderme
Dost eliyle al canımı yaradan

İMİRZA

Yaşadığı dönem ve hayatı hakkında bir bilgi bulunmamaktadır.

Bugün bir güzeli seyir eyledim
Sünbül saçın sırma tele uydurmuş
Kesmiş kâkülünü dökmüş gerdana
Şirin sözün dudu dile uydurmuş

Kırmızı gül nisbet eder yanağa
Altın hırızmasın dökmüş dudağa
Cevahir hatemi takmış parmağa
Zer burmasın ağ bileğe uydurmuş

İMİRZA'm de der ki aşkın havası
Çekilir mi her yavrunun cefası
Kırmızı gül üstüne türlü libası
Ağ sayasın ince bele uydurmuş

İRFÂNÎ

Yaşadığı dönem ve hayatı hakkında bir bilgi bulunmamaktadır.

İki ceren gördüm bağda bahçede
Girdim ol bahçenin gülleri bir hoş
Eser ruziğarlar yağmurlar yağar
İğranan servinin dalları bir hoş

Sevdiğim oturmuş ser-bâz üstüne
Hiç bakmıyor yârânına dostuna
Yaz gelince çayır çimen üstüne
Gerdana dökülen telleri bir hoş

Sevdiğim atına binmiş av avlar
Çıkmiş yücesine ceren kovalar
Değmen şu yavruya ağalar beyler
Söyler şirin şirin dilleri bir hoş

İRFÂNÎ'm der ebru, keman saz mıdır
Bülbül eriştirir bahar yaz mıdır
Kavli nedir bad-ı saba güz müdür
Yâr bâde doldurur elleri bir hoş

İSMAİL

Yaşadığı dönem ve hayatı hakkında bir bilgi bulunmamaktadır.

Seherde uğradım ben bir güzele
O da sultan olmuş elin üstüne
Cemalini gördüm oldum divane
Selamına durdum yolun üstüne

Beyazdır gerdanı ağdır da kandan
Alnın cevher olmuş cemalin nurdan
Dişi sedef olmuş tırnağı mercan
Lebi kaymak çalar balın üstüne

Beyazdır gerdanı sızmış bal gibi
Boyu gül ağacı selvi dal gibi
Seherde açılmış gonca gül gibi
Sandım kan damlamış karın üstüne

Hiçbir kul yoktur ki İSMAİL kadar
Hüsnünün zekatı borcunu öder
Şu senin bakışın beni del'eder
Hırkalar giydirir belin üstüne

LÂTİF ASLAN

Hayatı hakkında bir bilgi yok. Muhtemelen Süleymanlı.

KEDER VE KADER

Ekip biçtim poyraz aldı desteyi
Bulamadım toplayacak ustayı
Yüce hakka gönderelim postayı
Esen rüzgâr tutulmuyor neyleyim

Kış günü dağlara kevene gittim
Dikenli keveni elimle tuttum
Söktüm de topladım bir yığın ettim
Yağmur yağdı ütölmüyor neyleyim

Eksilmiyor bu dağların dumanı
Dönüp eve geldim yatsı zamanı
Öküzlerin hiç kalmamış samanı
Uyku tutmaz yatılmıyor neyleyim

Bu yıl da getirsek baharı yazı
Yaman olur ılıca'nın poyrazı
Söylerim söylerim çalarım sazı
Keder baştan atılmıyor neyleyim

Gönül kederlidir dayanmaz zara
Mevlâm bırakmasın ASLAN'ı dara

Bu kara kaderi çektim pazara
Alan yoktur satılmıyor neyleyim.

GÖÇEBER

Bir göç gördüm bugün zeytin yolunda
Bir güzel gidiyor kendi halinde
Devesi yedekte kirmen elinde
Çevir kız kirmeni bük nazlı nazlı

Beni Mecnun eden kaş ile gözü
Seviyorum seni hor görme bizi
Bu yılda beraber geçirsek yazı
Şu benim halime bak nazlı nazlı

Bir acayıp şive şirin dilleri
Nasıl koyun sağar nazik elleri
Ok kayasındaki o sarp yolları
Yavaş git sevdiğim çık nazlı nazlı

Anacına almış ala pınarı
Erimesi daha çimenin karı
Yarın ak cerede konalga yeri
Hele şu deveyi yık nazlı nazlı

Gide gide koca Beride vardık
Yedi kardeşlerde obayı kurduk
Aydınlı kızına bir selâm verdik
Dedi benden vefa yok nazlı nazlı

Ne bir vefa gördüm ne de usandım
Bir tebessüm etti hakikat sandım
ASLAN kalbi kırık geriye döndüm
Dedim kız ardımdan bak nazlı nazlı

HAYAL

Bu gün yine nazlı yarı
Gördüm amma faydası yok
Yol üstünde selamına
Durdum amma faydası yok

Boşa umdum himmetini
Bilemedi kıymetimi
Yoluna hep servetimi
Serdim amma faydası yok

Bugün geldi bizim köye
Neden sevdim onu niye
Sever misin beni diye
Sordum amma faydası yok

ASLAN halim böyle işte
Gönül yoruldu yokuşda
Bazan hayal bazan düşde
Sardım amma faydası yok

MAHİR

Yaşadığı dönem ve hayatı hakkında bir bilgi bulunmamaktadır.

Neler çektim neler suna elinden
Bunca gündür gülemedim ağlarım
Meyil verdim meylimden hep dönderdin
Yollarında ölemedim ağlarım

Tomurcuk gülleri düzmüş başına
Kudret kalemini çekmiş kaşına
Henüz girmiş onüç, ondört yaşına
Güllerini deremedim ağlarım

Kirpik tortop, sürme çekmiş gözüne
Söylerken vuruldum şirin sözüne
Mercan gibi benler dolmuş yüzüne
Benlerini ememedim ağlarım

MEHMET KİPER (D.1911-Ö.1965)

Maraş'ta doğdu. Babası Âşık Mustafa'dır. Okuma yazma bilmemesine rağmen küçük yaşta âşık geleneğine girerek saz çalıp söylemeye başladı. Şiirlerinde Yanık mahlasını kullandı. 1933 yılında takdirnâme ile ödüllendirildi. İstanbul ve Ankara radyolarında bağlama çaldı. Sadi Yaver Ataman'ın korosunda yer alarak cura çaldı. 1965'de İstanbul'da vefat etti.

Şiirlerini Maraşlı Âşık Mehmet Kiper (1939) adlı kitapta topladı.

KOŞMA

Eşim, dostum benden kesti selâmı
Ne bir mektup yazar ne de tel çeker
Gurbet Azraili tuttu yakamı
Ne alır canımı ne de el çeker.

Sardı vücudumu derdin taburu
Bende var peygamber Eyyub sabır
Keder denizinde ümit vapuru
Ne batar kurtulur ne de yol çeker.

Bir saat görmezse arar sorardı
ÂŞIK MEHMET nasıl diye uğrardı
Şu günler üstüme yüklenen derdi
Ne dağtaş götürür ne de kul çeker

KOŞMA

Nedeyim neyleyim yalan dünyayı
Ne şaduman oldum ne gülebildim
Anadan babadan almadım payı
Ne kafama göre yâr bulabildim.

Derd-olmayan insan gurbette durmaz
İnsafsız dostlarım arayıp sormaz
Gözyaşı dökmedik bir günüm olmaz
Ne deritten kurtuldum ne ölebildim.

Ayrı düştüm memleketim Maraştan
Bu ayrılık gömlek imiş ataştan
Beş senedir ana, bacı, kardaşdan
Ne bir haber aldım, ne sorabildim.

ÂŞIK MEHMET adım kaldı dillerde
Bedbaht sazım çalınıyor ellerde
Kısmet olup uğradığım yerlerde
Ne bir mesken tuttum, ne durabildim.

MARAŞIN KURTULUŞU

On iki şubattır kurtuluş günü,
Bugün muradına erdi Maraşlı.
Yaptık her tarafta zafer düğünü,
Bugün düşmanını vurdu Maraşlı.

Maraş'ın em yoktu hiç yarasında,
Ümidi kalmıştı tek Mevlâsında
Üzerine çöken sis arasında,
Bir güneş ışığı gördü Maraşlı.

O, sis ki düşmanın kaçması idi,
O, sis ki düşmanın ölüm yasıydı,
O, ışık imanın yılmaz sesiydi,
O, sesle savaşa girdi Maraşlı.

Derelerden aktı düşmanın kanı,
Göge direklendi ahu fiğanı,
Toplu, tüfenkli, bombalı düşmanı,
Yumrukla sopayla kırdı Maraşlı.

Maraşlı zannetti kendin düğünde,
Şanlı bayram yaptı yirmi bir günde,
Bölüklü, taburlu düşman önünde,
Kükrek arslan gibi durdu Maraşlı.

Sen değilsin Maraş yanıp da batan,
Gaziantebe de yardımcı katan,
Çok var, gazi yurтта Şehidin yatan,
Hem şehid hem gazi! Yurdu Maraşlı.

İlk defa harbini Maraş bitirdi,
Düşmanı şaşırdı aklın yitirdi,
Maraş düşmanını sürdürdö götürdü,
Atatürk'e selam verdi Maraşlı.

ÂŞIK MEHMET diyor bu öz bayramım,
Yer yüzünde dalgalansın bayrağım,
Ben saz âşıkıyım Maraş durağım,
Atsın yüreğinden derdi Maraşlı.

MADALYALI BAYRAĞIM

Maraş senin yazın var,
Çekilmez boyrazın var.
Seni sevene karşı,
Bir kız gibi nazın var.

Nazlanmakta haklısın,
Gönüllerde saklısın.
Türkiye’de bir tane,
Madalya bayraklısın.

O; Bayrağın şan taşır,
Ancak sana yaraşır,
Maraş senin mertliğin,
Her dillerde dolaşır.

Bu Maraş’ı sevdim ben,
Bilmem nedendir neden.
Suyu zümrüt bahçesi,
Beni hep aşık eden.

YARSİZ YAYLADA

Yaylalar yaylası Maraşın ili,
Ilımaz suları: Eksilmez yeli,
Kadrin bilmez ancak akılsız deli,
Neyleyim yaylayı yârim uzakta.

Karşıda yükselen ardıçlı dağlar
Nerde o yâr ile gezdiğim çağlar
Aklıma düşdüğü kalbim kan ağlar
Neyleyim yaylayı yârim uzakta.

Seherde yükselen sabah yıldızı,
Yarsız o yaylaya kim koydu sizi,
Tanrı yayla yerde yaratmış bizi,
Ne çare sevgili yârim uzakta.

Kipere bu ilden göçmek gerektir,
İller bal yiyiyor bana petektir,
Yarsız yaylalar da sehile denktir,
Neyleyim yaylayı yârim uzakta.

SEVGİLİME

On sekizi geçmiş yaşı yirmide,
Solar bahçesinde gülü bu kızın.
Her bir çiçeklerden almış rengini,
Akmış yanağından balı bu kızın.

Göz görünce gönül nasıl farisin,
Seni methetmezsem dilim çürüsün,
Gökte melek ya Cennette hurisin,
Ne hoş ırgalanır beli bu kızın.

Akıl yetmez kirpiğine kaşına,
Yirmiden fazla demem yaşına,
Dudak kiraz sedef uymaz dişine,
Şeker mi kaymak mı dili bu kızın.

Nakışlı taraktır saçının bağı,
Gürün elmasına benzer yanağı,
Bir karıştan fazla gerdanın ağı,
Pamuktan yumşaktır eli bu kızın.

ÂŞIK MEHMET der ki uğradım derde,
Kismet olsan güzel ben gibi merde,
İkimiz kavuşsak تنها bir yerde,
Sarılsa boynuma kolu bu kızın.

BİR AŞIKA KARŞI

Duydum ki bir Aşık gelmiş Maraşa,
Nasıl bir yiğittir görmek isterim.
Ehli idrâk ise gelsin savaşa,
Ona birkaç süal sormak isterim.

Atı Yörük ise sürsün ulaşak,
Aşkın deryasını gezek dolaşak,
Erlik meydanına girek güreşek,
Onunla yan yana durmak isterim.

Meydanı boş bulup atın koğmasın,
Yalnız dünyada kendin öğmesin,
Pehlivanım diye döşün döğmesin,
Onu taştan taşa çalmak isterim.

Ecdadımız Türkler nereden gelmiştir,
Neticei kelim nerde kalmıştır,
Bu hicrete sebep ya ne olmuştur,
Bunu anlayıpta bilmek isterim.

Aklı yetenlerden bir hakem kurak,
Anlar huzurunda imtihan olak,
Bulamaz elimden kaçmaya yolak,
Ona eyi bir ders vermek isterim.

ÂŞIK MEHMED'iyim Cumhuriyetin,
Takdirnamelidir benim her beytim,
Kuyumcuyum bilim altın kıymetin,
Ben onu mehenge vurmak isterim.

MEHMET SAİD KIRMACI (Ö.1941)

Doğum tarihi belli değil. Kahramanmaraş'a bağlı Çakallı köyünden. Ana tarafı Maraş'ta yerleşik Kırmacızâdelerden. Maraş Milli Mücâdelesine katılmış. Öğretmen olarak görev yapmış. İdarecilik ve bölge baş müfettişliği görevinde bulunmuş.

Şiirleri mahalli gazete ve dergilerde yayınlanmış. Şiirlerinin bir defterde toplandığı bilinmekle beraber izine rastlanmamıştır. Basılmış eserleri vardır denilse de tesbit edilememiştir. Vefat tarihi 1941.

BİR HATIRA-İ ŞEHAME!

Harimi vahdetten, şâhikai millete, yükselen Alsancak
Mübarek, şanlı bir gün, sökmüş afaka fakat efsûs!

Felâketler, şeametler saçan, bir zulmeti menhus
Yürekler, gayz ve nefret püskürtürken, yeis ve hayretle

Arar, binlerce yıllardan beri, afâka, nuru etşan
Hilâlin, ah ne olmuş? Cilvedar olamaz bugün canan

Sorar, meyus nazarlar, nerde? Yükselmez o Alsancak
Görülmez, Türklüğün, timsâli istiklâli, Albayrak

Nihayet, anlaşıldı, düşman olmuş mani ve hail
Bu müthiş bir haberdir! Vaziyet, ciddî ve çok hail

Yüreklerde vatan, millîyet aşkını, sanki coşturdu
Büyük mabette birleşmek için, hep halkı coşturdu

O gün Cuma idi, toplanmak için, dini sebep mevcud
Ulu camide, birleşmişti herkes, hepsi gayz alud?

Namaz vakti gelmişti, yürekler, muzdarip meyus
Bütün yüzlerde gözlerde, derin bir hışımlık pek mahsus

Büyük mabet, tamamen öyle hınça hınç dolmuştu
O güya kahraman Türkler dolu bir mahşer olmuştu!

Namaza, başlamak isterken, yükseldi tek bir ses!
Diyordu: Ey cemaat Cuma kılmaktan ümidin kes!...

Senin hür bayrağın, kalende, düşmüş dalgalanmazken
Nasıl bir yüzle, Allaha, ibadet eyliyorsun sen

Esir bir milletin, Cuma namazı hiç sahih olmaz
Olanlar, gayre mahkum, hiç, huzuru hakka yer bulmaz

Bize fırsattır, bugün, namus ve istiklâli kurtarmak,
Ufukta, parlatıp, necmi ve hilâli, zulmeti yarmak

Bu lahuti sada, gökten iner bir ses gibi geldi
Fezai mabedi çınlattı, tâ göklerde yükseldi

Yüreklerde zulemi ye'si yırtan, berkler çaktı
Yeşil sancak, kanatlandı, cemaat kaynaşıp aktı!

Sedai “Allah, Allah” ansızın yükseldi her yerden
Gelirdi, Allah, Allah sesleri güyaki göklerden

Nasıl, coşkun bir ummandı ki, birden kaynaşıp taşı
Görünce yeis dehşetle, akış düşman, hemen şaşı

Bu tufan-ı hamiyet karşısında, mündemiç terzan
Bütün kuvvetleriyle kaldı düşman aciz ve hayran!...

Bir anda, dalgalandı, kalenin burcunda Albayrak
Ne yaptı? Aşkı istiklâlle yanmış sineler gel bak!

Çelik zırhlar içinde, kışlada, düşmanlar inerken
Siperlerde, bozulmuş gul, gul tekbiri dinlerken

Hükûmet, semtinde dönmüştü birden, kahramanlar, hep
Ne ulvi bir tama’ idi? Yüksek nusratın, Ya Rap

Muazzam, muntazam bir kuvvetin erkânı, her ferdi
Silahsız, bir ilâhi kudretin, peşinde titredi.

Bu saylab-ı celâdet, coştı tekrar, çıktı meydana
Dedi, yoktur, tahammül bizde, asla zul ve hicrana

Bizimdir hakimiyet, bu muvakkat, sade bir işgal
Masûn olmak gerektir, çok mukaddes çünkü istiklâl

Ölümden korku yok bizlerde, isterse bugün gelsin
Muvakkatse bu işgal, şanlı bayrak böyle yükselsin

Hükûmet canımızdır, değmesin, etsin bizi temin
Ya hürriyet ve istiklâl! Ya ölmek! Bu bizim için din.

Cebir düşman, bu teklif, karşısında verdi teminat
Muvakkattı! Zaruri, sahte bir sözdü, fakat heyhat

Hazırlık bitmemişti, susmağa mecbur kalmıştı
Bu sözden sonra artık Kahraman Türkler dağılmıştı.

Tekemmül etmemişti, çünkü millî, şanlı teşkilât
Bu ilk darbe idi, hasma, etti millî azmi hem isbat

Bu kahrî darbe, hasmın, maneviyatında sarsmıştı
Bütün düşmanların, kalbin derin bir korku basmıştı.

Bugünden, aşk-ı istiklâl ve sarsılmaz metîn iman
Gönüllerde, uyandırmıştı, hep feryada itminan

Evet, bu aşk ve iman, bizlere, bir nurlu yol açtı
İlâhi azim ve imanı, gören düşman, bilip kaçtı!...

Bu kati bir hakikattir... değildir kabil-i inkâr
Eder düşman bile, vaziyeti bilseydi, hem ikrar!

Silah, cephane, diğer maddi kuvvetten nemiz vardı?
İlâhî, manevî kuvvet, bizi ancak o kurtardı.

MUSTAFA HARTLAP (HARTLAPLI ÂŞIK MISTIK)
(D.1880-Ö.1952)

Kahramanmaraş'a bağlı Hartlap köyünde doğdu. Bir tahsil yapmadı. Güneyden Türkiye içine girmiş bir aile. İki kardeşin biri Hartlap'ta yaşamış, biri Maraş'ta. Saf bir Allah kulu. Fakat akıl alamayacak kadar muhteşem bir hiciv şairi. Ancak tek parti dönemi korku havasında herkes ezberlemiş, kimse yazmamış. Hafızasına alanlar da yeryüzünden çekilmiş. Ekmekçi mahallesinde yaşamış. 1952 yılında vefat etmiş.

Şairin bu şiirleri tarafımıza Kenan Seyithanoğlu tarafından tevdi edilmiştir.

NAAT

Güneş doğmazdan evvel, Seyyidü'l-kevneyi beklerdi
Şahen-şâh-ı cihânı, Server-i dâreyi beklerdi

Kevâkib-i arş-ı a'zam, cümle gök ehli ma'âliyât
Kamû âsâr-ı kudret, bir şeb-tâbîni beklerdi

Bulutlar bahr-i rahmetler, ferîştehler, ma'a'l-ebrâr
Hayât-ı kâinâtın cânib-i ka'bını beklerdi

Mesîhin ref'-i nefhi, mu'cizât-ı Hazret-i Mûsâ
Mir'âtıyla âlem, pertev-i Adni'ni beklerdi

Harîm-i âşiyânı, sâha-gâh-ı Kâ'betullah'ın
Rebî'u'l-evvel'in on ikisi isneyi beklerdi

Kitâb-ı levh-i takdîrinde yazmış, Sâni‘-i kudret
Ser-encâm-ı felâket, kurretu’l-aynını beklerdi.

Nice Dârâlar’ın Kıs râlar’ın, ateş-perestânın
Zevâl-i devleti, bir hurşîd-tâbını beklerdi

Burak seyr-i kudretle geçüb ağûş-ı esrâra
O dem nâmûs-ı ekber, sidretü’l-mâ-beyni beklerdi

Sâdeleştirilmiş hâli

(Güneş doğmadan önce dünya ve ahiretin efendisi
olan Hazret-i Peygamberi beklerdi

Alemin padişahlar padişahını, iki cihanın reisini beklerdi

Gök aleminin en yüce yıldızları ve onlarla beraber
olan cümle gök ehli

Allah’ın gücünün eserleri olan yaratılanların bütünü,
karanlık dünyalarını aydınlatacak birini beklerdi

Bulutlar, rahmet denizleri, melekler, beraberlerinde
olan iyi insanlar

Yaratılanların en şerefliğini beklerdi

Hazret-i İsâ’nın göğe çekilmesi, Hazret-i Mûsâ’nın
mucizeleri

Bunların aynasıyla âlem, Adn Cenneti’ne ışık olanı
beklerdi

Kâ‘betullah’ın girilmesi yasak kısmı ve bütün alanı
Rebî‘u’l-evvel’in on ikisi pazartesi günü(onun do-
ğumu)nü beklerdi

Olmuş ve olacak her şeyi kaydettiği kitabında yaz-
mış, güç sahibi yaratıcı sanatkar

Başta gelen felâketler, onları yok edecek göz nurunu
beklerdi.

Nice Dârâlar’ın, Kısırâlar’ın, ateşe tapanların
Devletlerinin son bulması, bir aydınlatıcı güneşini
beklerdi

O’nun Mi’rac bineği, Allah’ın gücünü seyrederek bi-
linmeyenlerin kucağına girince

O an Cebrail, kendisinin geçemediği sınırdaki beklerdi)

NESİNE ALDANDIK YALAN DÜNYANIN

Nesine aldandık yalan dünyânın
Bize ne kalacak hayâlden başka
Eline geçersen rub‘-i meskûnu
Aceb ne bulursun zevâlden başka

Bu meydânda nice beyler görüldü
Nice bin melikler yeldi yoruldu
Âkıbeti bir makbere verildi
Ne geçer eline mezârdan başka

Yarın sen de hicret emrin alırsın
Sanma bu seferden geri kalırsın
Dîvân-ı bârî de hesâb verirsin
Yollarda sorulan su'âlden başka

Mahşere varınca hesâb açılır
İyiler kötüler orda seçilir
Cehennem püskürür, ateş saçılır
Sana yâr bulunmaz amelden başka

Meydân-ı mahşerdir, A'râfdır sûru
Susdurur cahîmi o şâhın nûru
Ümmetini bekler Cennet'de hûri
Arzu ettiğimiz dîdârdan başka

Gam çekme ey âşık eyleme keder
Düşme gam bahrine olursun heder
Âşıklar zümresi dîdâra gider
Var mıdır murâdın dîdârdan başka

ERZİNCAN ZELZELESİ

Zelzele başladı Anadolu'da
Erzincan'dan, Amasya'dan, Bolu'dan
Bu iklimde, yaralıdan ölüden
Durdu akan çaylar, durulmaz oldu

Düşdü paralandı, ovalar dağlar
Lâlesi sünbülü, âh çeker ağlar
Muhteşem şehirler, nâzenîn köyler
Köyü kasabası bulunmaz oldu

Ol koca Erzincan şehri dağıldı
Büküldü kâmetler, kadler eğildi
Bu meydanda çok insanlar boğuldu
Bu âteş sineden silinmez oldu

Bir anda yok oldu nice sunalar
Gözyaşı ırmağı oldu Tunalar
Melek sima o şefkatli analar
Lânesinden haber alınmaz oldu

Giresun şehrinde zihinler durdu
Silinmiş âlemden yuvası yurdu
Felek de ağladı şu hali gördü
Ağla ey gözlerim gülünmez oldu

Tokadın tütünü göklere çıkar
Ah enînleri eflâki yıkar
Bu od bizi değil âlemi yakar
Yandırdı alemi sevinmez oldu

Adı kalmış Erbaa'nın, Zile'nin
Ötmüyor şâhânı bazı buranın
Şebinkarahisar, Gümüşhane'nin
Köyü kasabası bulunmaz oldu

Refahiye merkezin getirme dile
Felek bu kıt'ayı çevirdi küle
İli, âşireti, köyleri bile
Silinmiş, âlemden bulunmaz oldu

Su şehri susmuştur tütünü tüter
Rahm-i ağışunda şehidler yatar
Şimdi bu yerlerde baykuşlar öter
Virânelerden fark olunmaz oldu

Çetin derler Kayseri'nin yarası
Zelzele merkezi olmuş orası
Ağlatdı Samsun'u, yakdı Sîvâs'ı
Rûz-ı mahşer midir bilinmez oldu

Kemâh'ın ateşi ciğerler yakar
Yıpratır hayatı temelden yıkar
Burada karşına baykuşlar çıkar
Yevm-i nevbet midir bilinmez oldu

Yeter ey gözlerim ağlama yeter
Vatanın ateşi ölümden beter
Âsumân yaş döker mâtemin tutar
Küre-i âlemde durulmaz oldu

MALİK EJDER

Merhaba Yâ eyyühe's-subh-ı sa'âdet güneşi
Ma'den-i kevn-i hayâ, muttasıf şîr-veşi
Âsitânında şehâ, Mustafâ hâze'l-Mar'âşî
Bu cebel nâmın ile buldu bu izz-i şerefi
Bu dağın kıymeti kadri şerefindir şerefi

Sen ki ashâb-ı güzînin Mâlik-i Ejderi'sin
Pişdârân-ı mücâhid, süadâ rehberisin
Sen alemdâr-ı Resûl-i Kibriyâ serdârısın
Bu cebel nâmın ile buldu bu izz-i şerefi
Bu dağın kıymeti kadri şerefindir şerefi

Kâbe-i kevn-i visâlin, meh-i hurşîd-i ziyâ
Nâm-ı iclâline yokdur kayyim-i kadr-bahâ
Ey şehin-şâh-ı velâyet, şeh-i hurşîd-i ziyâ
Bu cebel nâmın ile buldu bu izz-i şerefi
Bu dağın kıymeti kadri şerefindir şerefi.

Sâdeleştirilmiş hâli

(Merhaba ey mutluluğun sabah güneşi
Edebin var oluş madeni, aslan misali vasfi olan
Makamında ey şah, bu Mustafâ Mar'âşî
Bu dağ nâmın ile buldu bu yüce şerefi
Bu dağın kıymeti kadri şerefindir şerefi

Sen peygamberin güzel arkadaşlarının Mâlik-i Ejderi'sin
Mücâhidlerin öncüsü, kutlu kimselerin rehberisin
Sen Resûl-i Kibriyâ'nın bayraktarı, komutanısın
Bu dağ nâmın ile buldu bu yüce şerefi
Bu dağın kıymeti kadri şerefindir şerefi

Kabe'ye ulaşmak misali, ey ay ve güneş ışığı
Namının büyüklüğünü takdir edecek biri yoktur
Ey velayet şahlarının şahı, güneş ışığının şahı
Bu dağ nâmın ile buldu bu yüce şerefi
Bu dağın kıymeti kadri şerefindir şerefi.)

CEYHAN NEHRİ

Ceyhan nehri cihâna âb-ı ihsân olduğun söyler
Hayât-ı kâinâta lütf-i yezdân olduğun söyler

Zaman-ı fitratında bezm-i taksîm-i elestide
Bu mülk-i millete tahsîs-ı sübhân olduğun söyler

Bilip kadrin eğer takdîr eden olsaydı âlemde
Hudûd-ı nimeti takdîre yer kalmazdı Ceyhan'da

Acep gafletten âzâde olan var mı bu meydânda
Serâpâ cehille mevsûf nâdân olduğun söyler

Asırlardan beru feryâdını âlem duyar dinler
Çalar kendisini taştan taşa bîtâb olup inler

Görüp geçmişleri ta‘dâda ne hâcet hezâr binler
Harîm-i pîş-gâhında hükümrân olduğun söyler

Eğer kadri bilinse katresi bir cevher-i candır
Meâb-ı menba‘-ı servet-i metâ, bağ-ı rıdvândır

Uyanmaz hâb-ı gafletten bu millet nâ şinâsândır
Hayâl-i hasrete doğru şitâbân olduğun söyler

Alınsa kuvveti nehrin teessüs etse şirketler
Açar ağuşunu peydâ olur binlerce ni‘metler

Bedestende pinhândır hezârân türlü servetler
Metâ‘-ı ni‘metin bî hadd pâyân olduğun söyler

Husûsân nehr-i Cennet olduğun i‘lân eder Ceyhan
Buyurmuşdur cenâb-ı hazret-i Peygamber-i zîşân

Gülistân hayâtın var iken îsâline meydân
Sa‘âdet sinegâhında nigâhyân olduğun söyler

Uyan ey kâbiliyet nerdesin izhâr-ı âsâr et
Seni bekler bu âlem, varlığın isbât-ı îsâr et

Açılsın bâb-ı ni‘metler, menâfi-i bî şumâr et
Teceddüd devridir, eyyâm-ı tâbân olduğun söyler

Sâdeleştirilmiş hâli

(Ceyhan nehri, cihâna bağışlanan su olduğunu söyler
Alemin hayatına, Allah'ın lütfu olduğunu söyler

Yaratılış zamanında, yaratılanların meclisinde
Bu mülk-i millete Allah tahsisi olduğunu söyler

Bilip kadrin eğer takdîr eden olsaydı âlemde
Nimetleri saymaya yer kalmazdı Ceyhan'da

Acep gafletten kurtulan var mı bu meydânda
Bütünüyle cehalet içinde cahil olduklarını söyler

Asırlardan beri feryâdını âlem duyar dinler
Çalar kendisini taştan taşa çaresiz olup inler

Görüp geçmişleri saymaya ne gerek var binler
Kendi sahasında hükümrân olduğun söyler

Eğer kadri bilinse damlası bir cevher-i candır
Mal ve servet kaynağının harcanacağı yer, Cennet bağıdır

Uyanmaz gaflet uykusundan, bu millet uyanmamıştır
Hasreti olduğu şeyin hayaline doğru koştuğunu söyler

Alınsa kuvveti nehrin şirketler kurulsa
Açar ağuşunu peydâ olur binlerce ni'metler

Çarşıda gizlidir bin türlü servetler
Mal ve nimetlerin sonsuz olduğunu söyler

Husûsân Cennet nehri olduğun i‘lân eder Ceyhan
Buyurmuşdur cenâb-ı hazret-i Peygamber-i zîşân

Hayâtın gülistan olmasına var iken imkan
Mutluluğun onun sinesine baktığımı söyler

Uyan ey kâbiliyet sahibi, eserlerini açığa çıkar
Seni bekler bu âlem, varlığını isbât-ı îsâr et

Açılsın ni‘metlerin kapısı, sonsuz menfaatları var et
Yenilikler devridir, günlerin aydınlandığını söyler)

ULU CAMİİ HAKKINDA

Ne idi günâhı Ulu câmi‘in
İflâs bayrağını çekmesi kaldı
Yakayı tutdurdu hırsız eline
Halısın kilimin sökmesi kaldı

Bakmaz mısın keneflerin hâline
Müzahraflığına izmihlâlîne
Zehirli mikroplar binmiş dalına
Kokusu ayyuka çıkması kaldı

Her tarafı dönmüş tavuk pinine
Yapanlar babasının inine
Tükürmen mi böylelerin sinine
Hasbeten meydâna çıkması kaldı

Sâdeleştirilmiş hâli

(Ne idi günâhı Ulu câmi'in
İflâs bayrağını çekmesi kaldı
Yakayı tutdurdu hırsız eline
Halısını kilimini sökmesi kaldı

Bakmaz mısın helaların hâline
Pisliklerine her güzelliğin yok edilmesine
Zehirli mikroplar binmiş dalına
Kokusu ayyuka çıkması kaldı

Her tarafı dönmüş tavuk pinine
Yapanlar babasının inine
Tükürmen mi böylelerin ömrüne
Sadece meydâna çıkması kaldı)

GAM ÇEKME DÜNYA HALİNE

Gam çekme ey gönül dünya hâline
Bulanır bulanır durulur bir gün
Bir takım kem-râhın kîl u kâline
Onların da defteri dürülür bir gün

Düşme gam bahrına eyleme keder
Sen kendi kendini edersin heder
Bir kuru kavgadır bu böyle gider
Bu çarhın çenberi yorulur bir gün

Bir zaman Nemrudlar göklere urdu
Çıkdı havalara kuleler kurdu
Nice Firavunlar yerlere girdi
Sineler yerlere serilir bir gün

Ne oldu Şeddâd'ın bâğ-ı iremi
Kaldı mı zerresi, dengi, dirhemi
Dünya kime kaldı, İskender'e mi
Dîvân-ı bâriye varılır bir gün

Kimlerin denilmiş dünyanın nâzın
Kalır mı sanırsın şâhânın, bâzın
Yabanda görme pek köylünün sözün
İğneden ipliğe sorulur bir gün

Sâdeleştirilmiş hâli

(Gam çekme ey gönül dünya hâline
Bulanır bulanır durulur bir gün
Boşver bir takım kötülerin dedi kodusuna
Onların da defteri dürülür bir gün

Düşme gam denizine eyleme keder
Sen kendi kendini edersin heder
Bir kuru kavgadır bu böyle gider
Bu çarkın çenberi yorulur bir gün

Bir zaman Nemrudlar göklere vurdu
Çıkdı havalara kuleler kurdu
Nice Firavunlar yerlere girdi
Sineler yerlere serilir bir gün

Ne oldu Şeddâd'ın irem bağı
Kaldı mı zerresi, dengi, dirhemi
Dünya kime kaldı, İskender'e mi
Dîvân-ı bâriye varılır bir gün

Kimlerin denilmiş dünyanın nâzın
Kalır mı sanırsın şâhinin, doğanın
Yabanda görme pek sözünü köylünün
İğneden ipliğe sorulur bir gün)

NAKŞÎ

Yaşadığı dönem kesin olarak tesbit edilemeyen şairlerimizdendir.

1

Hiç bilmezsem bana n'oldu
Gönül eğlenmez eğlenmez
Gözlerim kan ile doldu
Gönül eğlenmez eğlenmez

Mecnunlayın dağlar gezer
Hiç utanmaz ağlar gezer
Seller gibi çağlar gezer
Gönül eğlenmez eğlenmez

Girye vü zâr oldu kârım
Gitti elden ihtiyarım
Kalmadı sabr u kararım
Gönül eğlenmez eğlenmez

Kimisi kıl u kal ister
Bu dil bir ehl-i hâl ister
Tecelli-i cemal ister
Gönül eğlenmez eğlenmez

Çünkü düştün sen bu derde
Bu dert ile gider perde
Ne göklerde ne yerlerde
Gönül eğlenmez eğlenmez

Gönül durmaz konar göçer
Yedi derya gelip geçer
Hayali gözümde uçar
Gönül eğlenmez eğlenmez

Akan gözlerimin yaşı
Lâle renk eyledi taşı
Diler verem cân u başı
Gönül eğlenmez eğlenmez

NAKŞÎ'ya sür aşka gel yüz
Fanisin olası dümdüz
Ağlar çeşmim gece gündüz
Gönül eğlenmez eğlenmez

NİYÂZİ

Yenicekale kasabası Çınarçınar köyü Karbasan obasından. Şâzî ve Şîrâzî'nin ailesinden. Doğum ve ölüm tarihi belli değil. Hayatı ile ilgili olarak bilinen tek şey şair Yemen'e gitmiş ve Çanakkale harbine katılmış.

Şiirlerini bize aynı aileden olan Alaaddin Şan Beyefendi temin etti.

KOŞMA

Sabahınan erken kalksan,
Şafağın bendine baksan,
Kısmet nedir onu kapsan,
Yat rızgın dar beynamaz.

Beynamazın kızın alma,
Beynamaza kızın verme,
Komşusuysan komşu olma,
Aynı kâfir dur beynamaz.

Gün enerde kişi yata,
Günâhını nasıl ata,
Mümin binmiş Burak ata,
Sen hâlini gör beynamaz.

Ah NİYÂZİ'm akıl ermez,
Başa gelecek bilinmez,
Cehennemde ümmet kalmaz,
Günler bitmez gir beynamaz.

KOŞMA

Hendegler eşildi Arıburnuna,
Yazılanlar gelir kulun arnına,
Dokuz ay götürdü anam koynuna,
Keşgem şu dünyaya gelmesegidi.

Gumandan çalıyor zorladın hücum,
Kalkamam yerimden dokuz gün acım,
Ağlaşınız ğayrı hey anam bacım,
Sizi bir gaygıya goymasagidi.

Hendekler eşildi Çanakkaleye,
Yapacak bir şey yok gelen beleye,
Kehet bulamam ki salam sılaya,
Keşgem kuzuları salmasagidi.

Va'desi yetmeden çıkıyor camlar,
Ufacık daşları götürdü kanlar,
Sılayı arzûlar burda kalanlar,
Şehidi kefene sarmasagidi.

NİYÂZÎ'm derkine yakındır ölüm,
Yaralandı gövdem kalmadı halım,
Mavzarım kızıyor yanıyor elim,
Keşgem düşman için ölmeseğidik.

KOŞMA

Baharda eşleşir gaz, ördek, turaç,
Türlü türlü sırma işliyor saraç,
İstiyorum senden bir topak kireç,
Hünü rızan ile ver emmi emmi.

Bunun emeğini ğayet zor derler,
Bir iş bitirene yiğit er derler,
Yaşını alana olgun pir derler,
Ahrette karşılık gör emmi emmi.

Maraş'ta oturan çoğu avara,
Sor benim aslımı satı sıvara,
Bir topak kireç ver çalam duvara,
İstersen aslımı sor emmi emmi.

NİYÂZİ'm da hiç söyleme yalanı,
Yalandan binanın olmaz kalanı,
Kireç bir ihtiyaç çoktur çalanı,
Yoksulluk içime kor emmi emmi.

KOŞMA

Kadir mevlam daha neler yaradır,
Bir gün bir kız gördüm duldan usandım,
Rûhumda bir lezzet bir keyf yarattı,
Şekerden şıradan baldan usandım.

Düşünemez oldum, bir hallar oldum,
Dünyâmı şaşırđım sarardım soldum,
Ben de anlamadım ne idim noldum,
Elim işe gitmez maldan usandım.

Menendi yokdurur cihânı halkda
Dâne dâne olmuş benler yanakta,
Gümüş bilezikte parlar bilekte,
Görüşün kınamam aldan usandım.

NİYÂZİ'm dert etme yetişir yaşı,
Aladır gözleri karadır kaşı,
İnciden mercandan güzeldir dişi,
İşiddim kokusun gülden usandım.

KOŞMA

Uçurdum içinden boş kaldı kafes,
Duyulmaz oldu ses kesildi nefes,
Avlamam avı da çekerim bir yas,
Bu duman başımdan ayrılır mola.

Karga idi sesi üç türlü öter,
Üçüde acâib beter mi beter,
Güllerin dalında bülbüller öter,
Acep dostlar duyar darılır mola.

NİYÂZÎ'm dura dur fiğanda eşi,
Gözümden akıttım kan ile yaşı,
Bana bir kuş lazım güzel bakışlı,
Çok umut ederim bulunur mola.

KOŞMA

Bu sene fırtına yol azgın geldi,
Kar atacak kürek bulunmaz oldu.
Eşiği üçeyi vurdu kapattı,
Komşudan komşuya varılmaz oldu.

Zemheride yiğitliğin bildirdi,
Ecelinden evvel malı öldürdü,
Sehile yaylaya karı doldurdu,
Pazarcığa getsen durulmaz oldu.

Yağan karda doksan gün var oturdu,
Kuşlar kaçamadı elle tutuldu,
Şehirde okkaynan odun satıldı,
Kömürün semtine varılmaz oldu.

Yağan kar damla hûyu basdırdı,
Odun deyi meyveleri kestirdi,
Saman deyi komşuları küsdürdü,
Yaz yakın mı heçte bilinmez oldu.

Tomusta ıkarma ayândan heti,
Tomus gelse dahi göremek katı,
Nee kervar kırdı karların kütü,
Her gün yağmur yağsa erimez oldu.

NİYÂZİ’ m derkine terbiye bize,
Âhirette olur bu kadar ceza
Kırıldı çok mallar çıkmadı yaza,
Yaz gelse de katık göremez olduk.

KOŞMA

Latalar biçildi iskele oldu,
Üstünden geçildi gemiler doldu,
Kuzular ağlaştı anneler kaldı,
Deyrenin yüzünde yola kavuştu.

Deyreden yürüdük öteye geçtik,
Ilıktır yemenin suyunu içtik,
Hayın Arap ile hergün döğüşük,
Fişek ağır kayış bele kavuştu.

Yemende havalar sıcak durulmaz,
Arapla aramız bozuk çözülmez,
Girer mevzisine nerde bilinmez,
Akar kanlar durmaz sele kavuştu.

NİYÂZÎ'm Yemende çok hurma olur,
Gönderin mektubu bizleri bulur,
Kuzular babasın düşünde görür,
Su çektim kuyudan mile kavuştu.

KOŞMA

Eşittin mi hiç Münsüzün halını,
Efendim kapısın örttü de geldik.
Elinde haşlığı heç yok parası,
Elin esesini sattı da geldik.

Er olanlar bakıtmadı nüfüse,
Efendim jandarma gelmedi bize,
Senesi bin üçyüz târih otuza,
Bir imdat borusu öttü de geldik.

Hep yürüdü sağlam ile hastalar,
Hak yoluna din ğayreti isterler,
Karıştı da aceminen ustalar,
Toplara mahara tuttu da geldik.

Ah NİYÂZÎ'm helalaştı karılar,
Vâliye de arzuhaller verirler,
Peygamberler halımızı bilirler,
Gavuru İslama kattı da geldik.

KOŞMA

Zamane çok azdı, ömür daraldı,
Yüz yaşamış bir kul göremez oldum.
Senemiz bin üçyüz küsürü yirmi,
Sırrımı kimseye veremez oldum.

Cümle halka yardım eyle Yaradan,
Yazmışsın bahtımı benim karadan,
Ayıkıyor başım dertten beladan,
Suçumu öğrenip soramaz oldum.

Didem görmez oldu güher döküldü,
Tükendi güç kuvvet derman çekildi,
Eğildi kâmetim belim büküldü,
Felekten gün çalıp süremez oldum.

NİYÂZÎ'm eskirim dünyaya geldim,
Yaşadım dünyâyı arzu emeldim,
Elimde kalan yok bak gör nezeldim,
Ahiret süalin göremez oldum.

KOŞMA

Beşinci orduya emir verildi,
Münsüz bir merkeze derilsin deyi,
Yavrılar anneler ağlaştı kaldı,
Pâdişahın sözü yürüsün deyi.

Ecer ehdes oldu bu nasıl kânun,
Kullar azgın andan geliyor zulüm.
Kitapta yazarı var mola alim,
Münzürde derilsin, sorulsun deyi.

Ah NİYÂZÎ nasıl olur halımız,
Fırsat gözlüyor Hazreti Alimiz
Hicazda eğlenir bizim pirimiz,
Emretse şu dağlar yürüsün deyi.

KOŞMA

Ben bir güzel gördüm dinlen Gebende,
Perçemi kaşına düz edip gider.
Şahsına dakınmış altından zeri,
Yüzüne gözüne iz edip gider.

Çok bir gezip tenhâlarda görünme,
Mevlam ömür versin düşme sürünme,
Sana bir sır verim ama darılma,
Adiler heykede söz edip gider.

Nasıl met edeyim gayetten güzel,
Ak göğsün üstünde düğmeler düzer,
Rüzgarlar esiyor rengini bozar,
Türlü libas giymiş toz alıp gider.

NİYÂZÎ'm güzelin methini eyle,
Yanakları al al yerleri yayla,
Kemer kuşak sıkılmış erbişim bağla,
Artırdı derdini yüz edip gider.

KOŞMA

Dinlen bir güzelin methin edeyim,
Bilezik münasip bilekten çıkmaz,
Göğsünde bir şeyler atmış baş vermiş,
Ne kadar püskürse yelekten çıkmaz.

Avşar mı, Yörük mü, Türkmen mi gazı,
Şakıyıp açılır huplar yıldızı,
Gerdanına düzmüş sıralı gazı,
Nâdar perdah etse daraktan çıkmaz.

Bir bâde verseydi onu içerdim,
Yoldaş etse beni buradan göçerdim,
Fırsat bulsam eğer alır kaçardım,
Halaka oturmuş salaktan çıkmaz.

Nasıl methedeyim güzelin başı,
Hûplar kaleminden çekilmiş kaşı,
Kendine münâsîp var mı yoldaşı,
Eğer kötü ise yürekten çıkmaz.

Böyle bir güzelin menendi yoktur,
Saçılmış gerdana benleri çokdur,
Yaratmış yaradan efganı haktır,
Talep et NİYÂZÎ'm dilekten çıkmaz.

KOŞMA

Meded senden kaldı ey kanı settar,
Bozulmuş şarkımız ihsan kalmamış,
Seyrettim âlemi bir baştan başa,
Kadir kıymet bilen insan kalmamış.
Bir nazar eyledim baktım geriden,
Kaldırıp perdeyi biran aradan,
Mümin olan çıktı ehl-i şirardan,
Hak söyleyen bilen saçan kalmamış.

Azanı dünyânın bir kânun etmiş,
Epeysi peşinde bir hiza tutmuş,
Hakkı hakîkatı şeri unutmuş,
Doğrusu şeriat bilen kalmamış.

NİYÂZÎ'm derdettim oldu bir âdet,
Mevlâdan isterim dâimâ imdat,
Hatır gönül nerde kalkmış merhamet,
Dünyâ iblis olmuş şeytan kalmamış.

KOŞMA

Sultan Hamid yeni tahttan ineli,
Fukara görecek var nerde kaldı.
Arada türedi eşkıya hırsız,
Dostluklar bozuldu yar nerde kaldı.

Kaz turaç ararsan keklik ötmüyor,
Hasalat ekersen yeri bitmiyor.
Kazancında çocuklara yetmiyor,
Bütün tarla oldu bor nerde kaldı.

Eskiden yaşlıyı büyük bilirler,
Kalkarlar mecliste yerin verirler,
Nizam intizamı doğru görürler,
Namırs erken kalktı ar nerde kaldı.

Eskiden ağların odası işler,
İçilir kayfalar filcan gümüşler,
Yiğit kurtarırdı bir gün görmüşler,
Fazîletli dostlar er nerde kaldı.

NİYÂZİ'm kadın çok çocuğa düşer,
Erkeğim var deyu sevinir şişer,
Muhammed ümmeti yüz yirmi yaşar
Yaşayan eri çok yer nerde kaldı.

SEMÂÎ

Mübârektir geldi bu gün,
İzzet eylen ağa ağa
Yıl dolanır gelir bir gün
On bir ayı öge öge.

Mübâreğin tahtı yüce,
Terâvihi kılın gece,
Vaaz verir onda hoca,
Dinleyene sağa sola.

Mübârektir gelir gider,
Müslümanlar feryad eder.
Meleykeler adak adar,
Yere göğe sığa sığa.

Ah NİYÂZÎ'm doğru tutsan,
Gücün yetse hacca getsen,
Gel bayramda kurban etsen,
Şeytanları döge döge.

KOŞMA

Bir güzel yürüdü çukur ovan,
Sehilin suyunu içmeden gitsin.
Korkarım yollarda ederler nefes,
Yerinden su içsin çeşmeden gitsin.

Arkasına giymiş türlü elbise
Yüzüne dakınmış altından buse,
Belli ki meraklı giyime süse,
Zülfünün telini seçmeden gitsin.

Hamam köprüsünden sayın yolundan
Doğru gidin hükümetin kolundan,
Azgıt kalasından halbır belinden,
Yörüktür atından uçmadan gitsin.

Gebenin yazısı konalga yeri,
Çizildi debesi döküldü tülü,
Yârın gideceği Çinçilin beli,
Gerdanın nakışın açmadan gitsin.

Beli savuşunca Göğsün görünür,
Güzelin eteği yerde sürünür.
Sana uyar belki avşar bulunur,
Boyuna selviler ölçmeden gitsin.

NİYÂZİ’ m ne güzel şu senin yurdun,
Yaylaya çıkınca murâda erdin,
Yekden menekşeyi çiçeği derdin
Yerinde de güzel biçmeden gitsin.

ÖMER BAYAZIT

Hayatı hakkında bir bilgi yok.

Ağustos ayının yirmi birinde
Hükmetti Revan'ın güzü turnalar
Bulun kılavuzu vurun katara
Dönderin vatana yüzün turnalar

Turnalar seherden düzülün yola
Vakitler geçmede uzuyor ara
Saatın bildirin o nazlı yara
Belki melül mahzun yüzü turnalar

Turnalar katarı yüksekte tutun
Gönülde gam, keder hepsini atın
Bin gece kazmanın semtinde yatın
Görün size olan nazı turnalar

Hasret çekip melül, mahzun ağlama
Hasret ateşiyile sinem dağlama
Başına alları bensiz bağlama
Hasretle ciğerim yandı turnalar

PERVANE

Yaşadığı dönem ve hayatı hakkında bir bilgi bulunmamaktadır.

Hey hicran ateşine yanan âşıklar
Pirler divanına durmağa geldim
Nazlı yâri bana hasta dediler
Gül yüzlü sunamı görmeğe geldim

Göz göz olmuş da yaramın bendi
Bu aşkın elinden yüreğim yandı
Bir sene geçmeden bergüzar sundu
Canım yâr yoluna vermeğe geldim

Koynuna gireni ölmez dediler
Hak nasip ederse girmeye geldim
Beyaz tülbindin buruşuk gördüm
Ayıp değil dostum dürmeğe geldim

Gönül bağı olmuş kara saçların
Silinmiş inciye benzer dişlerin
PERVÂNE, üstünde döner kuşların
Tutup kanatların yolmağa geldim

SAİD

Hayatı ile alâkalı bilgi yok. Emirmahmutoğullarından olduğu bilinmekte.

1

Aklım aldı yârin kirpik çakışı,
Kaşların yayını kurduğu zaman.

Öldürür aşıkın fattan bakışı,
Canlar mı dayanır gördüğü zaman.

Ne cürmüm var yâre yanıma gelmez,
Her gelüp geçtikçe hatırım sormaz.

Bütün azalarım titreşir durmaz,
Nâz ile buseler verdiği zaman.

Ok atupta yayım ben de basaydım,
Rakibin üstüne kılıç asaydım.

İyd'i misâliyle kurban keseydim,
O mahım koynuma girdiği zaman.

Varım söylen yâre yolu bağlı den,
Ciğerciği aşk oduna dağlı den.

Maraş elli, Emirmahmudoğlu den,
SAİD'in aslını sorduğu zaman.

2

Dost eline varamadım,
Her tarafta hezlerim var.
Bir vuslata eremedim,
Tenhalarda gözlerim var.

Gâh ağladım gâhi güldüm,
Şimdi melil yârsız kaldım,
Haylı demdir varıp geldim,
O yolda çok izlerim var.

Mailim ben o canana,
Bir od düştü tatlı cana,
Aşk oduna yana yana,
Yanar tüter özlerim var.

Şerife'm halimden bilsin,
Yardımcımız Mevlâ olsun,
SAİD has bahçeye gelsin
Uğrun uğrun sözlerim var.

3

Yavru seni nenen vermiş yâdlara,
Meclisinde doluların içildi.
Ahd-ü aman ettim sen'alam diye,
Muhabbetin belli oldu seçildi.

Hoyrat girmiş el deymemiş güllere,
Aktı çeşmim yaşı döndü sellere,
Seni alam gidem gurbet ellere,
Gözlerimden ala kanlar saçıldı.

Çok and içme belki haberin yoktur,
Seni bana kısmet etmeyen Haktır,
Ben SAİD'im aşmam bana yar çoktur
Nazlım aşıkına yollar açıldı.

4
Ay doğmadan altun başın parlasın
Gün doğmadan al yanağın terlesin.
Ben gidersem seni kimler eylesin
Uyan ala gözlü sevdiğim uyan.

Ağ ızarın, sarı çizmen getürem
Yorulduğun yerde seni götürüm.
Vakit geçti menziline yetirem
Uyan ala gözlü sevdiğim uyan.

Bir ay doğdu ilk akşamdan geceden
Şevki düştü pencereden bacadan
Uykusuz mu kaldın dünkü geceden
Uyan ala gözlü sevdiğim uyan.

Kalk gidelim seher sabah olmadan
Bahçelerde bülbül nidâ kılmadan
Der SAİD'im bizi kimse bilmeden
Uyan ala gözlü sevdiğim uyan.

5

Oturdum köşe başına
Gördüm bir hûp geldi geçti
Selâm verdim kendisine
Hak selâmın aldı geçti.

Bakınır kendi kendine
Mâilim zülfün bendine
Âşıklar düşmüş fendine
Kıymetini bildi geçti.

Beline kemer bağlarken
Sinemi oda dağlarken
Kendi güler ben ağlarken
Çeşmi yaşın sildi geçti.

Siyaset çektim yoluna
Bülbülüm gonca gülüne
Mailim şirin diline
SAİD'i yâr bildi geçti.

6

Niçün ıslanmamış perişan olmuş
İnce bele düşmüş bağı zülfüyün
Göz göz oldu bu sinemde yaralar
Merhemini almayor sâğı zülfüyün.

Zülfüyün mehdini eyleyor kemter
Her telin bir maha benzettin dilber
Kendü hüsnün siyah benleri ecter
Güneşi tutuyor ay'ı zülfüyün.

Geldi geçti hüsnün baharı yazı
Kaldır utanmayı cilveyi nazı
Ayda bir tel ile yâd eyle bizi
Âşığa bergüzar zağı zülfüyün.

Der SAİD'im acep lâle mi gül mü
Zülfüyün vasfında deli bülbül mü
(İtir), reyhan mıdır, yoksa sümbül mü
Misk i amber solu sağı zülfüyün.

7

Gark olmuşsun elvan elvan çiçeğe
Başın gül harmanı, saçın reyhandır
Muyların gül'aptır, zülfün meleşe
Alnın mevc ilâhi gülü handandır.

Kaşların mor dutça, kirpik karanfil (tutça)
Gözlerin hem nerkis, hem hattın sümbül
Ünnaser kapağın, pukağın ağ gül
Gözlerin merdeviş, amber efşandır.

Tur u şaktır gamzen söylenir dilde
İki çifte kuşun hatmi bir dalda
Seni nice mahbup götürür elde
Çenen mahtur, çiçeklere sultandır.

Perçemine dilber kakülü derler
Lâledir ruhların çiğ düşer terler
Yüzün kadifedir gün değer parlar
Al yanağın şaha bağ'ı numandır.

Gerdanın Yasemin topuna benzer
Lebin kaymak olmuş rengin hoşahmer
Dışın sedef olmuş ağzında gövher
Bu SAİD'in dillerine hayrandır.

8
Aktı gözüm yaşı çoştı
Dilber sevdan bana düştü
Seni gördüm aklım şaştı
Ala gözlü nazlı dostum.

Kız kolların sar boynuma
Nâz etme gel gir koynuma
Her ne der isen boynuma
Ala gözlü nazlı dostum.

Kız görünme bilinirsin
Al giyinmiş salınırın
Her sözüme alınırın
Ala gözlü nazlı dostum.

Her dilbere meyil vermem
Bâd değmiş gülleri dermem
Çoktanberi yüzün görmem
Ala gözlü nazlı dostum.

Der SAİD'im yaktı beni
Yaktı nâra canan teni
Candan sevdim dilber seni
Ala gözlü nazlı dostum.

SIRRÎ

Yaşadığı dönem ve hayatı hakkında bir bilgi bulunmamaktadır.

Gider iken sürüsüne uğradım
Durmuş sohbet eder beşi güzelin
Belki dört dilberin misli yoluna
Yüzü çifte benli başı güzelin

Layık mıdır âşıkını yorması
Gerdana dolaşmış altun huzmesi
Gam mıdır yoluna bir can vermesi
İnciye misaldir dişi güzelin

SIRRÎ'm diyor ben rast geldim bir cana
Görünce yareler bindi hicrana
Gerdanda benleri benzer mercana
Mah-pâreye benzer kaşı güzelin

SÜLEYMAN PAŞA

Nerede ne zaman yaşadığına dair bir bilgi ve kaynak bulunmamakta

1

Canı dilden aşık oldum ben nuru taban güzele
İstemem ki el uzata zahidi nadan güzele

Hemen on üç on beş yaşı, elvan çeşit bağlar başı
Elde seyyi, belde teşi, yakışır Türkmen güzele.

Dayanamam nazlarına, dudu gibi sözlerine
Çekmek için gözlerine, kühül ısfihan güzele

Gözler mestane gibi, dişler dürdane gibi
Şemi pervane gibi yan güzele yan güzele.

Elde bâde süzdürmeli, kola mercan dizdirmeli
Seyrederek gezdirmeli bağ ile bostan güzele

Nolurmuş gezme ile, burnunda zer hızma ile
Beyaz tülben yazma ile hoş olur elvan güzele

Gönlümüzü rendeleriz mesti üfkendeleriz
Can dili fedalarız ismi mihribân güzele

2

Bahar oldu sular çağlar
Bize mesken oldu dağlar
Yer içerler hasta sağlar
Ben ağlarım bülbül ağlar
Bize mesken oldu dağlar.

Konca iken gl açılmaz
Gam ile bâde içilmez
Sevgili yrden geçilmez
Ben ağlarım bülbül ağlar
Bize mesken oldu dağlar.

Bülbülüm altın kafeste
Öter aheste aheste
Benim gönlüm Şimdi yasta
Ben ağlarım bülbül ağlar
Bize mesken oldu dağlar.

SÜREYYA

Yaşadığı dönem ve hayatı hakkında bir bilgi bulunmamaktadır.

Seher vakti olup şafak atınca
Nazlı yâr hatıra gelir ağlarım
Yiğit gönlü bir güzelde kalınca
Neler çektiğini bilir ağlarım

Gönül dalgalandı bir daha konmaz
Ben gibi âşıkın yarası onmaz
İçim ateşlendi vücudum yanmaz
Damarlarım ateş alır ağlarım

Bahar eyyamında gönlüm açılmaz
İyi kötü birbirinden seçilmez
Yüce dağlar fırtınalı geçilmez
Dilek kapısında kalır ağlarım

Zemheri ayında hava bulanır
Mor kallepler sarp kayada dolanır
SÜREYYA'nın kanlı gözü sulanır
Gönül bendi viran olur ağlarım

ŞÂZÎ

Şâzî Maraş yakınlarındaki Yenice kale Çınar pınar köyünden olup doğum ve ölüm tarihi ile ilgili kesin bir bilgi bulunmamaktadır.

1798'de Napolyon Bonapart Mısır'a asker çıkarınca Osmanlıların hükümran olduğu ülkelerden gönderilen ve bu arada Maraş'tan da Kalender Paşa kumandasında yollanan asker arasında Maraşlı halk şairi Şâzî de vardır. Köyünde çok sevdiği bir kızla nişanlıdır. 14 ayı geçen ayrılık Şâzî'ye çok dokunur. Nişanlısında başkalarının da gözü olduğunu bildiğinden kendinin yokluğunda nişanlısının kaçırılması korkusuyla üzülmetedir. Bu üzüntüyle Kalender Paşa'ya şu manzum dilekçeyi sunar:

Meded sende kaldı ey gani Vezir
Himmet edin gedek ellerimize
İstemem Mısır'a etsen Şah Veled
Nice can muntazır yollarımıza

Benem bağvatçısı çitil bağ iken
Dediler ki harap edek ıssı yoğiken
Lâyık mıdır şeyda bülbül sağ iken
Nice sağ dolaşsın güllerimize

Yitirdim kendimi aklım zay- oldu
Eğildi kametim kadim yay oldu
Sıladan çikalı on dört ay oldu
Efendim vakıftır hallarımıza

ŞÂZÎ'yi şâd etsen amma şâd olur
Her verişin mukabele bahş olur
Bizim elin ceylanları vahş-olur
Yâd avcı gönderme çöllerimize

Bu manzum dilekçe Kalender Paşa'nın hoşuna gider. Şâzî'yi huzuruna alır. Turna kuşlarına şöyle bir seyahat yaptırmasını ve bu şartla sılaya izinli gördereceğini vaid eder. Bunun üzerine Şâzî şu manzumeyi söyler:

Turnam sökün etmiş Göksün gölünden
Doğru gedin Saraycık'tır yolunuz
Kuruc-ova, Tekir beli konalga
Orda olsun meskeniniz eliniz

Yaşa telli turnam sen binler yaşa
Suçatı, Kavhırt'tan yolların aş
Geç Ceyhan köprüsün uğra Maraş'a
Huplardan bergüzar alsın ulunuz

Ahırdağları'ndan edin telaşa
Zerrin taht kurmuşlar koca Maraşa
Üstünde oturan Kalender Paşa
Onu da ziyaret etsin ulunuz

Maraş'tan ötedir Derbend dağları
Hup yetişmiş Cibekir'in bağları
Yavru şahan beslen Antep beğleri
Bin pend ile yoldurursun tüyünüz

Uğramadan geçmen koca Kilis'i
Halep derler şehirlerin ulusu
Ne yamandır Arabistan valisi
Korkarım ki yaman olur halınız

Hama'lı dolabın kurmuş Asi'ye
Humus'ta var evliyalar hası ya
İkikapılı da avcılar oturmuş pusuya
Ötüşmeden sessiz gitsin diliniz

Çoktur Nebek'in şöhreti şanı
Gudeyfil boğazı Kudseyer Hanı
İnin konun Gökmeydan'a Şam'ın sağ yanı
Kırkları da ziyaret etsin ulunuz

Turnam sen de gitme Akka yoluna
Tahranî hanına, Havran eline
İnin konun Taberriye gölüne
Orda da olsun meskeniniz eliniz

Sökün mü geldinizGöksün gölünden
Semah mı döndünüz Sif'in elinden
Beğim almış Eğrimecik'den Tilek'den
Kuds-ü mübareki de ziyaret etsin ulunuz

Turnam sen de gitme Ariş'ten yüze
Mısır'dan bir haber getirin taze
Mevlam sılayı nasip etsin bize
Ben dua edeyim amin desin diliniz

Şeyh Yusuf kuyusu Kenaneli'nde
Kızıltoprak Tamtıran'ın belinde
Sefil ŞÂZÎ kalmış Yafa çölünde
Fıkrat verip ağlamasın diliniz

2

Ya niçin ağlayıp feryat etmeyem
Kâkülü reyhanım düştü fikrime

Huriler misali gelir karşıma
Lebleri mercanım düştü fikrime

Ağ elleri elvan elvan nakışlı
Ağca ceylan aplak sığın sekişli

Sarhoş yürüyüşlü şahin bakışlı
Gözleri mestanım düştü fikrime

Açılmış yanağı hep gonca güllü
Serviler misali yâr ince belli

Kadife kalpaklı sırma mendilli
Zülfü perişanım düştü fikrime

Gönül ister dost köyünü yaylaya
Öğüt verip cahil gönlüm eğleye

Biçare ŞÂZÎ'yi meftun eyleye
Afet i devranım düştü fikrime

3

Ne kaçarsın benden hûplar serveri
Ezeli koynuna girmedim mi ben
Bağ ı hüsnündeki açan gülleri
Dest uzatıp bir bir dermedim mi ben

Ben de sensiz olmaz idim bir zaman
Beni sana kimler eyledi güman
Ahinde durmadın hey kavli yalan
Sana candan ikrar vermedim mi ben

Bileyidim ben sinemi yakmazdım
Âb ı revan olup sana akmazdım
Dünya güzel olsa dönüp bakmazdım
Nice güzelleri sarmadım mı ben

Sen nazlı yarinden ne tez usandın
Vardın bir kötünün oduna yandın
Biçare ŞÂZÎ'yi bilmez ki sandın
Gizli sırlarına ermedim mi ben

4

Bir teli altundan bir teli gümüş
Bu gün bir dilberin saçını gördüm

Kimi yakut kimi elmas, kimi lâl
Güldükçe lebinin içini gördüm

Güzel endam, güzel üslûp, güzel boy
Güzel aslı, güzel nesli, güzel soy

Güzel ahlâk, güzel meşrep, güzel huy
Huplarda ben onun üçünü gördüm

Biçare ŞÂZÎ'yi yaktı yandırdı
Âb-kevser ile beni kandırdı

Mah yüzünden telli poşu endirdi
Misk-i amber zülfün piçini gördüm

5

Kazâ nerde idin geldin başıma
Koç yiğitler üryan doğar anadan
Arayıpta ben bu derdi bulmadım
Alıkoydu Felek beni sıladan

Ne kara günlerde doğurmuş anam
Vefasız ateşe nice bir yanam
Ezeli yoğrulmuş gam ile binam
Başım ayıkmıyor birkez belâdan

Varıp uluların sözün tutmadım
Bir zaman ağyarın terkin etmedim
Eğlenip te yâran ile getmedim
Bu iş bize müstahaktır bu neden

Tâkatım yok tutamadım kalemi
Onda buldu felek benim hilemi
Hayli demdir arzularım sılayı
Niyaz edin kısmet etsin erenler

ŞÂZÎ'm sözlerini söyledi size
Ayrılık olduktan olduktan bize
Şu cahil yaşımda çektğim ceza
Bir benmiyim şu alemi buladan

6

Ne kusur eyledim ey şuh-u cihan
Misk-i amber kakülüne buy dedim
Zalım bir ok vurdun deldin sinemi
Ne ağrıdı, ne acıdı uy dedim

Takılmış asılmış boynuna zeri
Kokar güllap gibi dökülen teri
Ne huri, ne gılman, ne melek peri
Hayli pesend ettim bu ne soy dedim

Uygun lahur sırma saçak şal belde
Menendin bulunmaz değme bir elde
Ne seminde ne selvide ne dalda
Hiç bulunmaz böyle usul boy dedim

ŞÂZÎ'm gel kendine sen seni devşir
Peri bir don giymiş eylemiş beşir
Ne sarı ne mavi ne al ne yeşil
Ne düğün ne bayram bu ne toy dedim

7

Zamane hubunda böyle can olmaz
Acep melek midir huri mi bilmem
Ne sihir ne sıfat billahi candan
Belki cism-i latif peri mi bilmem

Seyredüp adular düşmesin dile
Siyah ebruleri benziyor tele
Ben de layık göremedim bu ele
Garip mi düşüktür eli mi bilmem

Sırma hamaylısın takmış boynuna
Hiçbir güzel getirmedi aynına
Has bahçeden meyva almış koynuna
Ayva mı turunç mu nar mıdır bilmem

Simü zer nişanın tutmuş destine
Siyah ebrulerin çeşm-i mestine
Domur domur ak memenin üstüne
Güllap mı serpilmiş teri mi bilmem

ŞÂZÎ'm der ki ben tavatır etmedim
Hiç böyle dilbere seyran etmedim
Sual edip ben aslına yetmedim
Bir kötü kişinin yeri mi bilmem

8

Gönül bir cana bend oldu
Daha tıflı taze neylim (neyleyim)
Kendi Arap ben Türk bilmez
Okumaz ki yaza neylim

Yarım güzellerin hası
Silindi gönlümün pası
Gamzeleri bâde tası
Yar dudağı meze neylim

Gerdana düzülmüş benler
Yanaklar kızarmış terler
Dişi elmas gibi parlar
Zülûf yelpaze neylim

Şakıdı ŞÂZÎ'nin dili
Açıldı ruhların gülü
Koynundan düştü mendili
Yar göstermez bize neylim

9

Seherde uğradım bir adl-i hana
Dostum sultan olmuş elin üstüne
Cemalini gördüm oldum divane
Selamına durdum yolun üstüne

Bilmem sarhoş mudur uykudan kalkmış
Ala gözlerine sürmeler çekmiş
Siyah ebruların gerdana dökmüş
Salıvermiş ağ gerdanın üstüne

Boyu serv-i semen seçilmez daldan
Kaşları kemandır dişleri dürden
Yârimin yüzüne bakılmaz nurdan
Yakutlar uydurmuş lâ'lin üstüne

Hiçbir kulun yok mu ben ŞÂZÎ kadar
Hüsnüyün zekâtı borcunu öder
Yanağın bal olmuş dillerim şeker
Lebin kaymak döker balın üstüne

ŞEREFÖĞLU OSMAN AĞA

Şerefoğlu Osman Ağa ve kardeşi Mehmet Ağa İstanbul'dan Toros civarına iskana tabi tutulurlar.

Mehmet Ağa Maraş'a yerleşir. Osman Ağa ise suyunu, havasını beğendiği Tanır'a yerleşir.

Bir ara Maraşa kardeşini ziyarete gelir. Maraş'ta Senem adlı bir Ermeni kıza âşık olur. O da ona aşık olur. Sever, sevişirler. Evlenmek için akid yaparlar. Yemin ederler.

şöyle veya böyle bir sebeble Yemin yerine getirilemez. Osman Ağanın yaşı yüz olmuştur. Gözlerinde bir arıza vardır. Görmüyordur. Tanır'a yerleşmiştir.

Ona bir gün bir Ermeni misafir gelir. Elinde bir zarf vardır. İçinde sevdiği Ermeni kızın saçları ve selamını ihtiva eden bir mektup vardır. Mektupta sitemde bulunmaktadır.

Osman Ağa'nın beden suyu çekilmiştir. Ama birden can suyu yürür. Kımıldar. Hareketlenir. Heyecanlanır. Duygulanır. Elini sazına atar ve irticalen şu şiiri söyler. Aşkının gücünü ortaya koyar.

Bir selam geldi de nazlı Senem'den
Tatlı tatlı söz olmaya başladı.
Akmaz iken kör pınarın ayağı
Geldi suyu çağlamaya başladı.

Senem'in giydiği Frengi sarı
Ölmeden yüzünü göreydim bari
Yıkık değirmenin bozuk çarkları
Suyu geldi düzelmeye başladı.

Aşkın cezvesi de ocakta kaynar
Durmaz deli gönül meydanda oynar
Ermeni dillerin şekerler çeyner
Yâr selâmı naz olmaya başladı.

Hele bakın şu Feleğin işine
Yine ağı kattı tatlı aşımaya
Yarım değmiş altmış yetmiş yaşına
Benimki de yüz olmaya başladı.

Anacımız Binboğa'nın dağları
Gıcı boran aşılmıyor belleri
Yazıcoğlum Şerefli'nin beğleri
Koca Tanır yaz olmaya başladı.

ŞİRÂZÎ

Maraş yakınlarında Yenice kale Çınar pınar köyünden olup Şâzî'nin kardeşi, Hezârî'nin çağdaşıdır. Hayatı hakkında bilgi bulunmamaktadır.

Bayazıt oğullarından Ahmet Paşa, Şirazi ile birlikte yürür iken güzel bir kadının hamamdan çıktığını ve kadının bir hareketle kasten açıldığını görür. Kadını tanır. Renk vermeden Şirazi'ye sorar. Şirazi genç kadın için şu şiiri söyler:

1

Zamane hub'unda böyle can olmaz
Acep melek midir, huri mi bilmem
Ne huri ne melek, billahi candır
Belki cismi latif, Peri mi bilmem.

Sırma hamaylısın takmış boynuna
Hiçbir güzel getiremen aynına
Has bahçeden meyve almış koynuna
Ayva mı, turunç mu, narı mı bilmem.

Sırma hamaylısın almış destine
Sürmeler çekinmiş çeşmi mestine
Domur domur ak memenin üstüne
Gül yağı serpilmiş, teri mi bilmem.

Seyredip adula, düşmesin dile
Siyah ebruleri benziyor tele

Ben kendisin layık görmem şu ele
Garip mi düşüptür, yeri mi bilmem.

ŞİRAZİ'm der, ben tevatür getmedim
Böyle bir güzeli seyran etmedim
Sual edip ben aslına yetmedim
Yoksa bir kötünün yârı mı bilmem.

Ahmet Paşa kadının kendi karısı olduğunu ima edince Şirazi korkar ve af dileyerek şu şiiri söyleyerek Paşa'nın affına ve ihsanına nail olur:

2

Kusur mu işledim ey şevki cihan
Miski amber kâkülüne muy dedim
Zalim bir ok vurdun, deldin sinemi
Ne ağrıdım, ne incindim, uy dedim.

Uygun Lahuri şal sarılmaz belde
Menendi bulunmaz değme bir elde
Ne yasemin, ne sünbülde, ne gülde
Hiç bulunmaz buna usul boy dedim.

Asmış ta dağıtmış boynuna dürrü
Kokar güllap gibi dökülen teri
Ne huri, ne gilman, ne melek, peri
Haklı pesent ettim bu ne soy dedim.

ŞİRAZİ güzeli anlatamaz dil
Gökten ayı indir olmaz muâdil
Ne mavi, ne sarı, ne al, ne yeşil
Düğün mü, bayram mı, bu ne toy dedim.

3

Elaman elinden hey mürüvvetsiz
Yan olur insafa gel bazı bazı
Zalim siteminden zulümdür kârım
Kuluna merhamet kıl bazı bazı.

Coşkun sular gibi çağlayıp akma
Şu sitem hançerin sineme çakma
Var ise noksanım kusura bakma
Bildiğinden şaşar mul bazı bazı

Yoluna koymuşum ser ile canı
Hilâfım yok billah severim seni
Bu kadar gönülden çıkarma beni
Şu garip gönlümü sor bazı bazı.

ŞİRAZİ'm derkine süzme balımsın
Canımın cânâmı konca gülümsün
Nasıl merhametsiz kanlı zalımsın
Soyun da koynuma gir bazı bazı.

4

Zamane hubunda böyle can olmaz
Acep melek midir, huri mi bilmem
Ne huri, ne melek, billahi candır
Belki cism-i latif, peri mi bilmem

Sırma hamaylısın takmış boynuna
Hiçbir güzel getiremem aynına
Has bahçeden meyve almış koynuna
Ayva mı, turunç mu, nar mı bilmem

Sırma hamaylısın almış destine
Sürmeleri çekmiş, çeşm-i mestine
Domur domur al memenin üstüne
Gül yağı serpilmiş, teri mi bilmem

Seyredip adular, düşmesin dile
Siyah ebruleri benziyor tele
Ben kendisin layık görmem şu ele
Garip mi düşüptür, yeri mi bilmem

ŞİRÂZÎ'm der, ben tevatür getmedim
Böyle bir güzeli seyran etmedim
Sual edip ben aslına yetmedim
Yoksa bir kötünün yâri mi bilmem.

5

Siyaset tacını urmuş başına
Didem bu gafletten uyanmaz oldu
Şimden sonra güzellerin andına
Ben inansam gönül inanmaz oldu.

Ağlarım ağlarım gözlerim dolmaz
Muhabbet dostluğu bir saat sürmez
Zamane dilberi kavlinde durmaz
Döner ikrarından utanmaz oldu.

Cihanı devretsen dünyadır fani
Mevla'm bir karara koymaz insanı
Zamane dilberi bilmez irfanı
Dostuna cevreder utanmaz oldu.

Her kime dost olsam o düşman olur
İbtida sevdiğim bir ihsan bulur
Adem ne bulursa dostundan bulur
ŞİRÂZÎ sözlerin kınanmaz oldu.

ŞİRVANLI

Yaşadığı dönem ve hayatı hakkında bir bilgi bulunmamaktadır.

Bad-ı saba Allah'ını seversen
Benim arzum yâre dedin ne dedi
Biraz bahsedersen biraz översen
Gezinir avare dedin ne dedi

Canım kurban olsun halden bilene
Şu cahil gönlümü verdim talana
Hasta düşüp var yoluna ölene
Bu illete çare dedin ne dedi

Yoluna koymuşum cân-ı serimi
Malımı, mülkümü, sîmi, zerimi
ŞİRVANLI âşıkın siparişini
Gözleri humara dedin ne dedi

ZARİF

Meşhur olan şairlerimizdendir. Yaşadığı dönem kesin olarak bilinmemektedir.

1

Ben kendi halimde gaflette iken
Aşk ile uyandım turna sesinden
Acep bahar mola yandım bulandım
Bülbülün gül için velvelesinden.

Bülbülün eyyâmı güldür otağı
Gül gülistan eder bahçeyi bağı
Yâr ilen seyrana çıkmanın çağı
Hak saklasın elin kem nefesinden

Beyler şikâr eyler yavru bazınan
Ben neye meyyalim uygun sazınan
Yâr ilen el ele, şirin sözünen
Devşirsem bahçeler menevşesinden

Kimseyi yârinden etmesin cüda
Dillerim şakırda gözüm uykuda
Zarifin muradın verince Hüda
Ne eksilür kendi hazinesinden

2

Ben yenile bir yar sevdim ağalar
Misli menendi yok eller içinde
Her tarafı seyreyledim ne haller
Tutiye benzettim diller içinde

Kendini sorarsan güzeller şahı
Bülbüller gül için çok eder ahı
Şükürler Hüdaya gördüm ol mahı
Kırmızı gül gibi güller içinde

Benim yârim güzellerin serdarı
Gece gündüz medh ederim o yâri
Cevr-ü cefa etmek hubların kârı
Pek tenhada gördün kollar içinde.

ZARİF'in kalmamış sabrı takati
Söyledikçe şeker gibi sohbeti
Kadir Mevlâm göstermesin fırkati
Pek tatlı lezizdir ballar içinde.

3

Şu garip gönlümün beyanı müşkül
Bir yosmada gönlüm var açılamm
Lâl olup ta şakımıyor dillerim
İniler yüreğim zâr açılamm

Dolgunum ağlarım deyme telime
Kıyamam ismini alam dilime
Canım esirgemem onun yoluna
Koymuşam yoluna ser açılamam

Döğölmekten kara bağrım taş oldu
Ağlamaktan didelerim yaş oldu
Derdine dermanım diyen beş oldu
Tercümanlar aman der açılamam

Kendi Arif telden alır hilâyı
Gözünden çıkardı mal-ı melalı
Bir yâre mailim ZARİF olalı
Türkçesi küçüktür yâr açılamam.

4

Hey ağalar ne derlerse desinler
Beyler ben bir gonca sevdim vaz gelmem
Bir mahbub-u râne bir güzel dane
Görünce vuruldum sevdim vaz gelmem

Bir meclisi ferah bir hûp sadalı
Bin naz ile yürür bir hoş edalı
Bir taze civandır bir servi dalı
Bir kamet i yayı sevdim vaz gelmem

Dökölmüş gerdana sirmalar parlar
Bir görüşte benim aklımı çalar
İnadına beyaz gülgöölü çalar
Bir yanağı gonca sevdim vaz gelmem

ZARİF'im der asla görülmüş değil
Medhin eylemeğe dayanamaz dil
Gerdanı yasemin ya gül karanfil
Hasılı gönlümce sevdim vaz gelmem.

5

Dedim dilber dîdelerin kan olmuş
Dedi çok ağladım sel yaresidir
Dedim beyaz gerdan dane dane olmuş
Dedi zülfüm değdi tel yaresidir

Dedim dilber sana yazılısın kanım
Dedi niçin benim beğim sultanım
Dedim yaralanmış ince meyanın
Dedi kendin sardın kul yarasıdır

Dedim bu ZARİF'in aklını aldın
Dedi nazlı yârim bir iş mi oldun
Dedim dilber niçin sarardın soldun
Dedi hep çektim dil yarasıdır

UKDE KİTAPLIĞI YAYINLANAN KİTAPLARIMIZ

1. Anılar ve İbretler / *Cemal NAR* (Mevcudu Yok)
2. Gönül Dostu / *Serdar YAKAR* (Mevcudu Yok)
3. Kurtuluştan Bir Kesit / *Esmâ YAKAR* (Mevcudu Yok)
4. Ruhların Parmakları / *Mehmet ALPEREN* (Mevcudu Yok)
5. Bu Sistemden İslama / *Cemal NAR* (Mevcudu Yok)
6. Sultan Vahdettin ve Mustafa Kemal Paşa Milli Mücadelede / *Mehmet FATİŞOĞLU* (Mevcudu Yok)
7. Sorgulanması Gereken Kavramlar / *Mehmet SERTPOLAT* (Mevcudu Yok)
8. Necip Fazıl ve Mücadelesi / *Serdar YAKAR* (Mevcudu Yok)
9. İslamlaşma Bilinci / *Cemal NAR* (Mevcudu Yok)
10. Memleketime Dair / *Serdar YAKAR* (Mevcudu Yok)
11. İslam Sancısı / *Cemal NAR* (Mevcudu Yok)
12. Delil ve Hikmetleriyle İslam Fıkhı / *Ramazan PAK* (Mevcudu Yok)
13. Hayatı ve Mücadelesi ile Hafız Ali Efendi / *Yıldırım ALKIŞ – Serdar YAKAR* (Mevcudu Yok)
14. Arş Gölgesi / *Cemal NAR* (Mevcudu Yok)
15. Tasavvufun Anahtarı / *Cemal NAR* (Mevcudu Yok)
16. Kahramanmaraş'ta Bayazitoğulları / *Bekir Sami BAYAZIT* (Mevcudu Yok)
17. Güz Yağmurları / *Kadir TANIR* (Mevcudu Yok)
18. Betül'ün Günlüğü / *Elif Betül YAKAR* (Mevcudu Yok)
19. Kurtuluşumuzun Manevi Mimarları / *Mehmet ALPEREN* (Mevcudu Yok)
20. Kurtuluşa Dair Üç Eser / *Serdar YAKAR* (Mevcudu Yok)
21. Kıssa-ı Eshab-ı Kehf / *Yaşar ALPARSLAN* (Mevcudu Yok)
22. Bahçeci Hoca / *Ömer KAYA*

23. Kan Kırmızı Geceler / *M. Akif BALTUTAN*
24. Cahit Zarifoğlu / *Nazım ELMAS*
25. Hac Yolunda Gördüklerimiz / *H. Rıdvan BAĞRIAÇIK*
(Mevcudu Yok)
26. Kabe Yolunda / *H. Rıdvan BAĞRIAÇIK* (Mevcudu Yok)
27. Yüz Yaşın Sırrı / *Ömer KAYA*
28. Mısır'da Hüküm Süren Çerkez Sultanları / Tercüme:
Kemal GÖRÜCÜ (Mevcudu Yok)
29. Yerel Yönetimlerde Alternatif Hizmet Sunma Yöntemleri
Kahramanmaraş Belediyesi Örneği / *Serdar YAKAR*
30. Mahalli Kelimeler Sözlüğü / *Ömer KAYA – Hacı Abdul-*
lah KOZAN
31. Tarihi, Kültürü ve Sosyal Yapısı İle Kahramanmaraş'ta
Ceridoğulları / *Serdar YAKAR – Ömer KAYA*
32. Kalbime Sığdıramadıklarım / *Cuma TAHİROĞLU*
33. Gül Medeniyeti Kurtlar Sofrasında / *Cuma TAHİROĞLU*
34. Fıkıh Usulü / *Ramazan PAK*
35. Gönlümün Sesi / *Cuma TAHİROĞLU*
36. Milli Hassasiyet ve Manevi Mesuliyet / *Cuma*
TAHİROĞLU
37. Alimin Önderliği / *Cemal NAR*
38. Münâcaât ve Na'tlar / *Yaşar ALPARSLAN*
39. Tarihte Alcı - Tecirli (Beğdili – İlbeyli – Elbeyli) Türk-
menleri Soykimlikleri / *Mehmet ADİL (ALCIOĞLU)*
40. Dulkadir Beyliği Araştırmaları I / *Hazırlayanlar: Yaşar*
ALPARSLAN, Mehmet KARATAŞ, Serdar YAKAR
41. Heşt Bihişt –Kuruluştan Yükselişe Osmanlı Tarihi- /
İdris-i Bitlisî. Hazırlayan: Mehmet KARATAŞ, Selim KA-
YA, Yaşar BAŞ
42. Maraş Yollarında / *Hasan Reşit TANKUT*
43. İstiklâl Savaşında Maraş / *Yaşar ALPARSLAN – Serdar*
YAKAR
44. Gül Medeniyeti Çölde Bir Pınardır / *Cuma TAHİROĞLU*
45. Maraş Tarihi ve Coğrafyası / *Besim ATALAY*
46. Dulkadir Beyliği Araştırmaları II / *Hazırlayanlar: Yaşar*
ALPARSLAN, Mehmet KARATAŞ, Serdar YAKAR

47. Aşiretlerin İskanları / *Bekir Sami BAYAZIT*
48. Bir Hukuk Mücadelesi / *Serdar YAKAR*
49. Maraş Emîrleri / *Editörler: İlyas GÖKHAN / Selim KAYA*
50. Küskün / *Kadir TANIR*
51. Maraş'ta Misyoner Faâliyetleri ve Misyoner Okulları / *Mustafa ÇABUK*
52. Zeytun ve Çevresindeki Ermeni İsyanları / *A. Latif DİNÇASLAN*
53. Âşık Durdu Mehmet Yoksul (Âşık Mahfuzî) Hayatı ve Şiirleri / *Hazırlayanlar: Yaşar ALPARSLAN - Serdar YAKAR*
54. Âşık Mustafa Zülkadiroğlu Hayatı ve Şiirleri / *Hazırlayanlar: Yaşar ALPARSLAN - Serdar YAKAR*
55. İlkçağdan Dulkadirli'lere Kadar Maraş / *Yrd. Doç. Dr. İlyas GÖKHAN, Yrd. Doç. Dr. Selim KAYA*
56. Maraş Merkez Ağzı / *Mine KILIÇ*
57. Dulkadır Eyâletinin Kuruluşu ve Gelişmesi / *Dr. İsmail ALTINÖZ*
58. İlâveli Esmârü't-tevârih Maa Zeyl / *Mehmed Şemî Efendi, Hazırlayan: Dr. Mehmet KARATAŞ*
59. Muhammet Kâmil Ağdaş (Bahçeci Hoca) Hayatı ve Şiirleri / *Hazırlayanlar: Yaşar ALPARSLAN - Serdar YAKAR*
60. Mevlid / *Mar'aşî Kurâ-zâde Nâdiri / Hazırlayan Gülcan Tanıdır ALICI*
61. Osmanlı Diplomasi Tarihinden Bir Kesit Osmanlı Avusturya Diplomatik İlişkileri (1526- 1791) / *Uğur KURTARAN*